

การแปลแบบดัดแปลงนิยายอิงพงศาวดารจีน เรื่อง “ตั้งฮั่น” ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์

กนกพร นุ่มทอง*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปลวรรณกรรมจีนเรื่อง “ตั้งฮั่น” เป็นภาษาไทย ซึ่งสันนิษฐานว่าแปลในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยใช้วิธีศึกษาเปรียบเทียบตัวบทนิยายอิงพงศาวดารเรื่องตั้งฮั่น กับต้นฉบับภาษาจีน มุ่งเน้นส่วนที่ต่างจากต้นฉบับภาษาจีน วิเคราะห์สาเหตุว่าเป็นไปโดยข้อจำกัดทางภาษาและวัฒนธรรม หรือเป็นไปเพื่อการสื่อสารทางการเมืองและสังคม ผลการศึกษาพบว่า “ตั้งฮั่น” ฉบับแปลต่างจากต้นฉบับค่อนข้างมาก โดยแบ่งการดัดแปลงได้เป็น 9 ประเภท คือ 1) การดัดแปลงจากการแบ่งบรรพและตอนให้เป็นการแปลต่อเนื่อง 2) การดัดแปลงร้อยกรองหรือบทเพลงด้วยการถอดความเป็นร้อยแก้วหรือตัดทิ้ง 3) การดัดแปลงร้อยแก้วด้วยการสรุปความหรือการตัดทิ้ง 4) การดัดแปลงข้อความ “ตามพงศาวดาร” และคำวิจารณ์ด้วยการเปลี่ยนให้เป็นตัวบท หรือตัดทิ้ง 5) การลำดับความใหม่ 6) การเพิ่มความ 7) การตัดความ 8) การขยายความ 9) การย่อความ การดัดแปลงเหล่านี้มีทั้งที่เป็นไปเพื่อความสะดวกของผู้อ่านฉบับภาษาไทยและเพื่อวัตถุประสงค์ในการ

* รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ติดต่อได้ที่: kanokporn.n@ku.th

สื่อสารทางการเมือง โดยหวังผลในการโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านรับรู้และศรัทธาในความชอบธรรมของราชวงศ์ในยุคสมัยที่มีการแปล สารของ “ตั้งฮั่น” สอดคล้องกับ “สามก๊ก” และ “ไซฮั่น” อย่างแนบสนิท นิยายอิงพงศาวดารจีนทั้งสามเรื่องนี้เป็นหนึ่งในกลไกที่มีบทบาทในการหยิบย่นการรับรู้และความเข้าใจแก่ผู้อ่านเพื่อสร้างความชอบธรรมและเสถียรภาพทางการปกครองในสมัยต้นรัตนโกสินทร์

คำสำคัญ: ตั้งฮั่น; นิยายอิงพงศาวดารจีน; การแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย;
การดัดแปลง

The Translation Adaptation of the Chinese Historical Novel "Romance of the Eastern Han" in the Early Rattanakosin Period

Kanokporn Numtong^{*}

Abstract

The objective of this research article is to study the translation of Chinese literature "Romance of the Eastern Han" into the Thai; assumed to be translated in the reign of Phrabat Somdet Phra Buddha Loetla Nabhalai (King Rama II), by using comparative study and comparing the text in the historical novel "Romance of the Eastern Han" with the Chinese manuscript. Focusing on the different parts from the Chinese manuscript, in addition to, analyze the cause of the linguistic and cultural constraints, or for the reason of political and social communication. The results of the study found that the translated version of "Romance of the Eastern Han" was quite different from the original manuscript. The translation adaptation can be divided into nine categories: 1) Adaptation from the chapter and episode to continuous

^{*} Associate Professor, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University, e-mail: kanokporn.n@ku.th

translation; 2) Alteration of poetry or song by prose transcription or cutting off; 3) Modification of prose by concluding or omitting; 4) Text modification "according to the chronicles" and criticism by changing them into text or eliminating them; 5) Text sequencing; 6) Text addition; 7) Text omission; 8) Text amplification; 9) Text briefing. These modifications are both for the convenience of the Thai version's readers and political communication purposes. Expectantly hope to convince readers to acknowledge and believe in the legitimacy of the royal family in the era of that translation. The message of "Romance of the Eastern Han" harmoniously conforms to the "Three Kingdoms" and "Romance of the Western Han". These three Chinese historical novels are one of the mechanisms that play a role in delivering perception and understanding to the reader to establish the legitimacy and stability of government in the early Rattanakosin period.

Keywords: "Romance of the Eastern Han"; Chinese Historical Novel;
Chinese-Thai Language translation; Adaptation

1. บทนำ

วรรณกรรมจีนที่มีหลักฐานแน่ชัดว่าแปลในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยมีด้วยกัน 2 เรื่องคือเสียดก๊กกับห้องสิน และมีเรื่องที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงสันนิษฐานว่าแปลในสมัยเดียวกันอีกเรื่องคือตั้งฮั่น (Damrongrachanuparp, 2011, p.12) เรื่องห้องสินเป็นเรื่องการผลัดแผ่นดินราชวงศ์ซ่งไปสู่ราชวงศ์โจว แต่มีเรื่องภูติเทพอภินิหารอยู่มาก เสียดก๊กเป็นเรื่องราวการรบพุ่งระหว่างเมืองต่างๆ ในสมัยราชวงศ์โจว ตั้งฮั่นเป็นเรื่องการสถาปนาราชวงศ์ฮั่นตะวันออก ราชวงศ์ฮั่นปกครองประเทศจีนอยู่เป็นระยะเวลา 210 ปี มีฮ่องเต้สวดยราชย์รวม 12 พระองค์ ต่อมาใน ค.ศ. 8 ก็ถูกอัครมหาเสนาบดีหวังหมั่ง (ฉบับแปลถ่ายทอดเสียงตามภาษาฮกเกี้ยนว่า “อองมั่ง”) พระญาติฝ่ายในแย่งราชสมบัติ สถาปนาราชวงศ์ใหม่คือราชวงศ์ซัน ราชวงศ์ซันอยู่ได้ไม่นานก็เกิดกบฏต่างๆ ทั่วแผ่นดิน ท้ายสุดราชวงศ์ซันก็ล่มสลาย หลิวซิว (เล่าสิ่วในภาษาฮกเกี้ยน) เชื้อพระวงศ์ราชวงศ์ฮั่นแย่งราชสมบัติคืนได้ และสถาปนาราชวงศ์ฮั่นขึ้นใหม่ในปี ค.ศ. 25 ตั้งเมืองหลวงที่เมืองลั่วหยัง ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงของซีอานเมืองหลวงเก่า ราชวงศ์ซัน ของหวังหมั่งจึงไม่ได้รับการยอมรับในประวัติศาสตร์ว่าเป็นราชวงศ์ที่ถูกต้อง สถานะของหลิวซิวเป็นทั้งผู้ก่อตั้งราชวงศ์ใหม่และผู้ฟื้นฟูแผ่นดินเก่า นิยายอิงพงศาวดารจีนเรื่อง “ตั้งฮั่น” เล่าเหตุการณ์ตั้งแต่หวังหมั่งชิงราชสมบัติมาจนถึงยุคปลายราชวงศ์ฮั่นตะวันออก แต่เนื้อหาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกอบกู้ราชวงศ์ฮั่นและสถาปนาแผ่นดินของหลิวซิวผู้เป็นเชื้อพระวงศ์ราชวงศ์ฮั่นมาแต่เดิม

จากการสำรวจฐานข้อมูล CNKI ในประเทศจีน ฐานข้อมูล ThaiLIS, Thajio ในประเทศไทยและฐานข้อมูลอื่นๆ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับฉบับแปลภาษาไทย ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปลวรรณกรรมจีนในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเฉพาะเรื่องห้องสิน ได้แก่ “จาก

เฟิงเงินเหยียนอี สู่ ห่องสิน : การศึกษาวิเคราะห์การแปลและอิทธิพลของเรื่องห้องสินต่อวรรณกรรมและศิลปกรรมในสังคมไทย” (Pongern, 2010) และ “การศึกษาเปรียบเทียบการแปลสำนวนในเฟิงเสินเหยียนอีกับ ห่องสินฉบับพากย์ไทยสมัยรัชกาลที่สองและสำนวนแปลของวิวัฒน์ ประชาเรืองวิทย์” (Srisomthawin, 2013) นอกจากนี้ก็มีการศึกษาด้านอื่นๆ เช่น “อิทธิพลวรรณกรรมแปลพงศาวดารจีนเรื่องห้องสินต่อวรรณกรรมประเภทนิทานเรื่องโกมินทร์” (Anansirawat, 2015) ภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องห้องสินในแก่งนุกิจราชบริหาร: อิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมจีนกับศิลปกรรมจีนในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ” (Pakdeekham, S., & Pakdeekham, N., 2553) “บทละครนอกเรื่องห้องสิน: จากพงศาวดารจีนสู่บทละครไทย” (Pakdeekham, 2015) “ไซอิ๋วและห้องสิน มุมมองทางศาสนาและการเมือง (Sawasdee, 2017) ในส่วนของเสียดก๊ก ไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับด้านการแปล แต่พบการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับสงครามในเสียดก๊ก ได้แก่ “แนวคิดสนับสนุนสงครามในเสียดก๊ก”. (Saichomphu, Anansirawat, & Waranusat, 2018) “มโนทัศน์เรื่อง ‘อำนาจ’ ในวรรณกรรมพงศาวดารจีนเรื่อง ‘เสียดก๊ก’ ” (Imsamran, 2016A) และ “เสียดก๊ก: วรรณกรรมการสงครามสมัยต้นรัตนโกสินทร์” (Imsamran, 2016B)

สำหรับเรื่อง “ตั้งฮั่น” ยังไม่มีนักวิชาการทั้งจีนและไทยนำมาศึกษาวิเคราะห์มาก่อน มีแต่เพียงกล่าวถึงในภาพรวมของการแปลวรรณกรรมประเภทนิยายอิงพงศาวดารจีนเป็นภาษาไทยเท่านั้น สาเหตุที่ยังไม่มีการศึกษานั้นอาจเป็นเพราะไม่แน่ใจเกี่ยวกับยุคสมัยที่มีการแปลหรืออาจเป็นเพราะเรื่องตั้งฮั่นไม่ได้รับความนิยมนักก็เป็นได้

นิยายอิงพงศาวดารจีนที่แปลเป็นภาษาไทยในยุคต้นรัตนโกสินทร์มีที่ใช้ราชวงศ์ฮั่นเป็นภูมิหลังของเรื่องอยู่สามเรื่องคือ สามก๊ก ไซอิ๋วและตั้งฮั่น โดยสามก๊กและไซอิ๋วแปลในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และตั้งฮั่นน่าจะแปลในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในประเทศไทยมีการศึกษาเกี่ยวกับการแปลเรื่องสามก๊กไว้มาก งานวิจัยชิ้นแรกคือ “สามก๊ก:

การศึกษาเปรียบเทียบ” ของประพิณ มโนมัยวิบูลย์ (Manomaiviboon, 1966) ต่อจากนั้นก็มีการศึกษาสามก๊กอีกในหลายแง่มุม โดยเฉพาะแง่มุมความสัมพันธ์กับการเมืองไทย (Dilokwanich, 1983, Chantornwong, 1995, Janwimalueng, 1999) งานวิจัยชิ้นแรกที่กล่าวถึงการแปลไชฮั่นโดยตรงคือ “ราชาธิราช สามก๊ก และไชฮั่น: โลกทัศน์ชนชั้นนำไทย” ซึ่งในการศึกษาพบว่าในสามก๊กและไชฮั่นถือว่าราชวงศ์ฮั่นเป็นตัวแทนของราชวงศ์จักรีซึ่งผู้อำนวยการแปลต้องการสื่อสารให้ เป็นราชวงศ์ที่ถูกต้องและมีความชอบธรรมในการปกครอง (Sartraproong, 1998) งานวิจัยดังกล่าวศึกษาสามก๊กจากการเทียบต้นฉบับแปลเก่าและฉบับแปลใหม่ แต่เนื่องจากไชฮั่นไม่มีฉบับแปลใหม่ จึงศึกษาโดยใช้วิธีวิเคราะห์จาก “เนื้อความที่คง อยู่” กนกพร นุ่มทอง ได้นำแนวคิดของกรรณิการ์มาวิจัยต่อโดยเปรียบเทียบ ต้นฉบับภาษาจีนกับไชฮั่นฉบับแปล ได้ผลการศึกษาที่สอดคล้องและยืนยันผล การศึกษาของกรรณิการ์ สาตรปรุง (Numtong, 2009) เนื่องจากยังไม่มีการศึกษา เกี่ยวกับการแปลตั้งฮั่นมาก่อน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาการแปลเรื่องตั้งฮั่นซึ่ง ใกล้เคียงกับสามก๊กและไชฮั่นทั้งในด้านยุคสมัยของภูมิหลังของเรื่อง และยุคสมัยที่ มีการแปลเป็นภาษาไทย น่าจะทำให้ภาพรวมของการแปลวรรณกรรมจีนในยุคต้น รัตนโกสินทร์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นทั้งในด้านการสื่อสารทางการเมืองของ ผู้อำนวยการแปล และในด้านพัฒนาการของลักษณะการแปล ผลที่ได้จากงานวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการทั้งด้านจีนศึกษา ด้านการแปลและด้าน ประวัติศาสตร์สังคม และยังคงเป็นหลักฐานสนับสนุนหรือแย้งข้อสันนิษฐานใน การกำหนดยุคสมัยที่มีการผลิตงานแปลชิ้นนี้ได้ และหากในอนาคต มีผู้ศึกษาการ แปลนิยายอิงพงศาวดารจีนในสมัยต่อๆ มา ก็จะทำให้ภาพรวมของการแปล นิยายอิงพงศาวดารจีนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาลักษณะการแปลวรรณกรรมจีนเรื่อง “ตั้งฮั่น” จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ในด้านกลวิธีการแปลแบบตัดแปลง โดยมุ่งเน้นส่วนที่มีสาเหตุความสนใจจากเหตุผลในการสื่อสารทางการเมืองของผู้แปล

3. สมมติฐานของการวิจัย

วรรณกรรมแปลนิยายอิงพงศาวดารจีนเรื่อง “ตั้งฮั่น” มีการใช้กลวิธีการแปลแบบตัดแปลงในลักษณะต่างๆ ในลักษณะเดียวกับสามก๊กและไซ่ฮั่น ฉบับแปลมีความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับอยู่ค่อนข้างมาก โดยส่วนหนึ่งเป็นผลจากข้อจำกัดด้านภาษาและวัฒนธรรม อีกส่วนหนึ่งเป็นผลจากความมุ่งหมายของผู้อำนวยการแปลที่จะใช้ “ตั้งฮั่น” สื่อสารให้ผู้อ่านรับรู้และศรัทธาในความชอบธรรมของราชวงศ์ในยุคนสมัยที่มีการแปลเช่นเดียวกับการแปลเรื่องสามก๊กและไซ่ฮั่น

4. ขอบเขตการวิจัย

ศึกษากลวิธีการแปลแบบตัดแปลงตัวบทนิยายอิงพงศาวดารเรื่องตั้งฮั่น กับต้นฉบับภาษาจีน มุ่งเน้นส่วนที่ต่างจากต้นฉบับภาษาจีน วิเคราะห์สาเหตุว่าเป็นไปโดยข้อจำกัดทางภาษาและวัฒนธรรม หรือเป็นไปเพื่อการสื่อสารทางการเมืองและสังคม โดยใช้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการแปล ทฤษฎีการกระทำการแปลของนอร์ดและของโฮล์ส-เมนท์ทอรี แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจและแนวคิดการผลิตซ้ำ

ต้นฉบับที่ใช้ในการศึกษาคือ วรรณกรรมแปลนิยายอิงพงศาวดารจีนเรื่อง “ตั้งฮั่น” ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานไว้ว่าแปลในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับ “ตั้งฮั่นสี่เออร์ตีทงสูเหยี่ยนอี้” (东汉十二帝通俗演义) หรือ “ตั้งฮั่นเหยี่ยนอี้” (东汉演义) ของเซียเจ้า (谢诏) นักประพันธ์สมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งในการศึกษาเบื้องต้น ด้วยการเปรียบเทียบกับวรรณกรรมนิยายอิงพงศาวดารจีนเรื่องต่างๆ ที่กล่าวถึงยุค “ตั้งฮั่น” ผู้วิจัยพบว่า เป็นต้นฉบับภาษาจีนที่ใช้แปล “ตั้งฮั่น”

5. ระเบียบวิธีการวิจัย

เป็นงานวิจัยเอกสาร และเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบทและแนวคิดที่ใช้ประกอบการศึกษา ทำการรวบรวมข้อมูลจากต้นฉบับและฉบับแปลศึกษาเปรียบเทียบความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับสู่ฉบับแปล วิเคราะห์ประเด็นการตัดแปลงโดยใช้ทฤษฎีต่างๆ ที่สามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวและสรุป อภิปรายผลและนำเสนอรายงานผลการวิจัย

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบลักษณะการแปลแบบดัดแปลงวรรณกรรมจีนเรื่อง “ตั้งฮั่น” จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ซึ่งเมื่อมาประกอบกับการศึกษาด้านการแปลสามก๊ก

และไช่ฮั่นที่มีอยู่เดิม ทำให้ภาพรวมของพัฒนาการการแปลวรรณกรรมจีนสมัยรัตนโกสินทร์ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ทำให้ทราบสารของผู้อำนวยการแปลเรื่อง “ตั้งฮั่น” ผ่านการคงอยู่ของเนื้อหาและการดัดแปลงเนื้อหาจากต้นฉบับ ทำให้เข้าใจภาพรวมของการสื่อสารทางการเมืองในยุคต้นรัตนโกสินทร์ อันจะส่งผลให้เกิดองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวิชาการแปลวรรณกรรมภาษาจีนเป็นภาษาไทย วิชาการวรรณกรรมแปลตะวันออก หรือวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. ข้อตกลงในการวิจัย

1. ในการอ้างอิงข้อความและเลขหน้าของนิยายอิงพงศาวดารจีนเรื่อง “ตั้งฮั่น” ฉบับภาษาจีน ใช้หนังสือ “ตั้งฮั่นเหยียนอี้” (东汉演义) หรือนิยายอิงพงศาวดารราชวงศ์ฮั่นตะวันออก ฉบับ 10 บรรพ 126 ตอนซึ่งพิมพ์ร่วมกับเรื่อง “ซีฮั่นเหยียนอี้” (西汉演义) หรือนิยายอิงพงศาวดารราชวงศ์ฮั่นตะวันตก โดยใช้ชื่อว่า “นิยายอิงพงศาวดารราชวงศ์ฮั่นทั้งสอง” (两汉演义) หรือ ของสำนักพิมพ์เอกสารโบราณเหลือวหนึ่ง พิมพ์ปี ค.ศ. 1996¹ (Zhen&Shao, 1996) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าตรวจชำระได้สมบูรณ์ดี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามกับฉบับโรงพิมพ์เจี้ยนเซี่ยวเก้อสมัยปลายราชวงศ์หมิง คือฉบับ นิยายอิงพงศาวดารราชวงศ์ฮั่นตะวันออกและราชวงศ์ตะวันตกมีคำวิจารณ์ของโรงพิมพ์เจี้ยนเซี่ยวเก้อฉบับพิมพ์ใหม่ (新刻剑啸阁批评东西汉演义) ซึ่งตีพิมพ์แพร่หลายตั้งแต่สมัยปลาย

¹ ผู้ตรวจชำระหนังสือเล่มดังกล่าว ให้เหตุผลที่ใช้ชื่อว่า เหลียงฮั่นเหยียนอี้ (นิยายอิงพงศาวดารราชวงศ์ฮั่นทั้งสอง) แทนที่จะใช้ว่า ตงซีฮั่นเหยียนอี้ (นิยายอิงพงศาวดารราชวงศ์ฮั่นตะวันออก-ตะวันตก) เช่นฉบับพิมพ์รวมเล่มทั้งหลายในอดีต เนื่องจากคำนึงถึงลำดับเวลาในประวัติศาสตร์ว่าราชวงศ์ฮั่นตะวันตกมาก่อนราชวงศ์ฮั่นตะวันออก

ราชวงศ์หมิง (ราชวงศ์หมิงสถาปนาในปี ค.ศ. 1368 ล่มสลายในปี ค.ศ. 1644) และเป็นต้นแบบของฉบับพิมพ์ครั้งๆ ต่อมา ทั้งนี้ฉบับเขียนเขียวก็มีการสแกนพิมพ์รวบรวมไว้ในชุด “รวมพิมพ์นิยายฉบับเก่าแก่หายากในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง” (明清善本小说丛刊)

2. ในการอ้างอิงข้อความและเลขหน้าของนิยายอิงพงศาวดารจีนเรื่อง “ตั้งฮั่น” ฉบับภาษาไทย ผู้วิจัยจะใช้ฉบับสำนักพิมพ์ศรีปัญญา ซึ่งไม่ระบุปีที่พิมพ์ในหนังสือ (Zhen, 2007) แต่ผู้วิจัยติดต่อไปที่สำนักพิมพ์และได้ข้อมูลว่าเป็นฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2557 ส่วนฉบับพิมพ์ครั้งแรกนั้นเป็นปี พ.ศ. 2553 สาเหตุที่ใช้ฉบับนี้ เนื่องจากยังพอหาได้ในท้องตลาด ในขณะที่ฉบับคุรุสภา ซึ่งพิมพ์ในปี พ.ศ. 2507 และมีตามห้องสมุดต่างๆ นั้นอยู่ในสภาพชำรุด ไม่สะดวกต่อผู้อ่านอย่างไรก็ดี ผู้วิจัยได้สอบถามกับฉบับคุรุสภาที่มีอยู่ในมือด้วยแล้วถูกต้องตรงกัน

3. ชื่อเฉพาะต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับตั้งฮั่นฉบับแปล เช่น การตรวจเอกสารและข้อมูลอื่นๆ ผู้แปลถ่ายทอดเสียงเป็นภาษาไทยโดยยึดตามเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักขรวิธีไทย ของคณะกรรมการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยในเอกสารภาษาจีน สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 เป็นหลัก แต่ปรับให้ง่ายลงตามข้อ 3.2 ในเกณฑ์ดังกล่าวซึ่งอนุโลมให้ถอดเสียง zh ch sh เป็น จ; ช/จ; ส/ซ โดยไม่ขีดเส้นใต้ก็ได้ ส่วนคำที่ใช้แพร่หลายแล้วในภาษาไทย ใช้ตามความนิยมเดิม ข้อความที่ผู้วิจัยแปลขึ้นใหม่ถ่ายทอดเสียงตามฉบับเดิม เว้นแต่มีคำที่ไม่ปรากฏในฉบับแปล ใช้วิธีถ่ายทอดเสียงจากภาษาจีนกลางและวงเล็บไว้ว่า (กล.)

8. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการแปลตั้งฮั้น

การแปลเรื่อง “ตั้งฮั้น” มีที่มาและลักษณะร่วมกับการแปลนิยายอิงพงศาวดารจีนเรื่องอื่นๆ ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ คือ สามก๊ก ไซฮั้น เลียดก๊กและห้องสิน ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเขียนไว้ใน “ตำนานหนังสือสามก๊ก” ว่า

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดให้แปลเรื่องเลียดก๊กอีกเรื่องหนึ่ง แลปรากฏนามผู้รับสั่งให้เป็นพนักงานการแปลล้วนผู้มีศักดิ์สูงแลทรงความสามารถถึงสิบสองคน คือ กรมหมื่นนเรศโรยธิ ๑ เจ้าพระยาวงศาสุรศักดิ์ ๑ เจ้าพระยายมราช ๑ พระยาโชติกราชเศรษฐี ๑ พระทองสี ๑ จมื่นวิยวราภ ๑ นายจ่าเรศ ๑ นายเล่ห์อาวู ๑ หลวงลิขิตปรีชา ๑ หลวงวิเชียรปรีชา ๑ หลวงญาณปรีชา ๑ ขุนมหาสิทธิโวหาร ๑ พึงสันนิษฐานว่า เพราะทรงพระราชดำริเห็นว่า เป็นหนังสืออันสมควรแปลไว้เพื่อประโยชน์ราชการบ้านเมืองเช่นเดียวกับที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกโปรดให้แปลเรื่องไซฮั้นแลสามก๊ก ยังมีหนังสือเรื่องห้องสินกับเรื่องตั้งฮั้นอีกสองเรื่อง...² (Damrongrachanuparp, 2011: p.12)

² คงการเขียนสะกดตามต้นฉบับเดิม การเน้นข้อความของผู้วิจัย

และอีกตอนหนึ่งว่า

ลักษณะการแปลหนังสือจีนเป็นภาษาไทยแต่โบราณ (หรือแม้จนถึงหลังมา) อยู่ข้างลำบาก ด้วยผู้รู้หนังสือจีนไม่มีใครชำนาญภาษาไทย ผู้ชำนาญภาษาไทยก็ไม่มีใครรู้หนังสือจีน การแปลจึงต้องมีพนักงานเป็นสองฝ่ายช่วยกันทำ ฝ่ายผู้ชำนาญหนังสือจีนแปลความออกให้เสมือนจดลงแล้วผู้ชำนาญภาษาไทยเอาความนั้นเรียบเรียงแต่งเป็นภาษาไทยให้ถ้อยคำแลสำนวนความเรียบร้อยอีกชั้นหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงต้องมีผู้ซึ่งทรงความสามารถ เช่นกรมพระราชวังหลังและเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นต้น จนเมื่อชั้นหลังสมเด็จพระบรมมหาราชศรีสุริยวงศ เป็นผู้อำนวยการแปล ท่านผู้อำนวยการแปลบางที่จะไม่ได้เป็นผู้แต่งภาษาไทยเองทุกเรื่อง แต่เห็นจะต้องสันนิษฐานทั่วทั้งแก้ไขทั้งข้อความแลถ้อยคำที่แปลมากอยู่ ข้อนี้พึงสังเกตได้ในบรรดาหนังสือเรื่องพงศาวดารจีนที่แปลนั้น ถ้าเป็นเรื่องที่ผู้มีบัณฑิตสูงอำนวยการแปล สำนวนมักดีกว่าเรื่องที่บุคคลสามัญแปล แต่สำนวนแปลคงจะไม่สู้ตรงกับสำนวนที่แต่งไว้ในภาษาจีนแต่เดิม เพราะผู้แปลมิได้รู้สันทัดทั้งภาษาจีนแลภาษาไทยรวมอยู่ในคนเดียว เหมือนเช่นแปลหนังสือฝรั่งกันทุกวันนี้³ (Damrongrachanuparp, 2011: pp. 29-30)

ผู้อำนวยการแปลนี้มักเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์สูง และมีบทบาทสำคัญยิ่งในการทักท้วงแก้ไขข้อความและถ้อยคำที่แปลให้เป็นไปตามที่ผู้สั่งให้แปลประสงค์จะ

³ คงดการเขียนสะกดตามต้นฉบับเดิม การเน้นข้อความที่เป็นของผู้วิจัย

ให้เป็นไป ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างที่นอกเหนือไปจากข้อจำกัดด้านภาษาและวัฒนธรรม การเปลี่ยนยอชิงพงศาวดารจีนในสมัยโบราณจึงมีลักษณะที่ต่างกับการแปลสมัยปัจจุบันที่มีผู้รู้สองภาษาในบุคคลเดียวกัน

ทฤษฎีการกระทำการแปลของนอร์ด และ ทฤษฎีการกระทำการแปลของไฮล์ส-เมนท์ทอรี

การเปลี่ยนยอชิงพงศาวดารจีนเป็นไทยนั้นมีข้อจำกัดด้านภาษามากและต้องทำกันเป็นหมู่คณะ ธรรมชาติของการแปลจึงโน้มเอียงไปในทางการแปลแบบเอาความหรือเน้นที่ความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาแปลมากกว่า และเป็นไปได้ว่ามีการดัดแปลงค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำกันเป็นหมู่คณะ การตัดสินใจเลือกแปลแบบใดจึงมีผู้เกี่ยวข้องหลายคน คนที่มีบทบาทสำคัญที่สุดอาจไม่ใช่ผู้แปล แต่อาจเป็นผู้สั่งให้แปล และ/หรือ ผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งก็คือ “ผู้จ้างงาน” ตามทฤษฎีการกระทำการแปลของคริสเตียน นอร์ด (Christiane Nord) และทฤษฎีการกระทำการแปลของไฮล์ส-เมนท์ทอรี (Holz-Mänttari) ซึ่งเขียนเป็นภาษาเยอรมัน

Nord (1988, 1989, as cited in Saengaranruang, 2009, pp. 26-31) ได้นำเสนอทฤษฎีการกระทำการแปล *Translatorisches Handeln* โดยมีหลักการสำคัญเริ่มต้นที่การวิเคราะห์ภารกิจการแปลที่ผู้จ้างงานมอบหมายให้ผู้แปล เขาเสนอผังกระบวนการแปลที่เรียกว่า แผนภูมิแสดงวงจรการแปลหรือกระบวนการแปลแบบวนกลับ โดยประกอบด้วยสองขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เริ่มจากการวิเคราะห์เงื่อนไขต่างๆ ที่ผู้จ้างงานระบุว่าต้องมีอยู่ในงานแปล ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ตัวต้นฉบับโดยจะวิเคราะห์เฉพาะองค์ประกอบต่างๆ ในตัวบทต้นฉบับที่สำคัญๆ ในการแปลเท่านั้น ไม่วิเคราะห์องค์ประกอบทั้งหมดหรือทุกองค์ประกอบ การทำเช่นนี้เป็นการประหยัดเวลาในการทำงานแปล หลักสำคัญคือ ผู้แปลจะคำนึงถึงสถานการณ์ปลายทางที่จะต้องนำงานแปลนั้นไปใช้ จำแนกปัจจัยทางด้านเนื้อหาหรือรูปแบบของตัวบทต้นฉบับและพิจารณาแปลโดยยึดสถานการณ์ปลายทางเป็น

หลักในการถ่ายถอดเนื้อความหรือรูปแบบนั้นๆ ให้เข้ากับภาษาหรือวัฒนธรรมปลายทาง เมื่อได้งานแปลแล้วจะนำไปตรวจสอบกับเงื่อนไขหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับงานแปลที่ผู้จ้างงานกำหนดไว้อีกครั้งในตอนท้าย ถ้าคลาดเคลื่อนไปก็ต้องแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนเสียใหม่ให้ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ถือว่างานแปลได้บรรลุหน้าที่แล้ว เป็นกระบวนการแปลที่วกกลับไปหาคำสั่ง

Holz-Mänttari (1984, as cited in Saengaramruang, 2009, pp. 32-36) ได้เสนอทฤษฎีการกระทำการแปล *Translatorisches Handeln* โดยขยายความจากทฤษฎีที่กล่าวว่า การกระทำทุกอย่างมุ่งหวังผลทั้งสิ้น การแปลจัดว่าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งโดยมีผู้แปลเป็นผู้กระทำ ทฤษฎีการแปลจึงเป็นทฤษฎีของการกระทำโดยมีจุดประสงค์เพื่อการผลิตสื่อที่ใช้ส่งสารที่เหมาะสมกับหน้าที่เพื่อถ่ายถอดข่าวสารข้ามวัฒนธรรม ทฤษฎีนี้ไม่ได้มองการแปลเป็นกระบวนการการผลิตสื่อ แต่มองว่าการทำการแปลเป็นกระบวนการผลิตของผู้กระทำคนหนึ่งซึ่งมีหน้าที่ผลิตสื่อที่ใช้ส่งสารที่มีลักษณะเฉพาะของตนและถูกนำไปใช้ในการควบคุมหรือบังคับให้เกิดความร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในระดับสูงขึ้นไปได้ การแปลจะต้องเน้นที่การจัดทำหรือการเรียบเรียงสารที่ต้องการสื่อ ดังนั้น การผลิตสื่อเพื่อส่งสารจึงเป็นการกระทำที่ถูกควบคุมหรือบังคับโดยเป้าหมายใหญ่ที่อยู่เหนือขึ้นไปอีก การกระทำการแปลมีสาเหตุจากปัจจัยภายนอก เงื่อนไขในการกระทำจะถูกกำหนดโดยวัตถุประสงค์ของการกระทำแต่ละครั้งและเป้าหมายรวม ความต้องการเป็นปัจจัยที่จะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกในการกระทำการแปล ผู้แปลมีหน้าที่ต้องผลิตตัวบทปลายทาง หน้าที่ของตัวบทปลายทางจะตรงกับวัตถุประสงค์ของการสื่อสารในสถานการณ์ที่ต้องใช้ตัวบทนั้น

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ

การแปลกับการสื่อสารมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังที่ เชวง จันทรเขตต์ (1985, p. 33) อธิบายว่า การแปลเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง เมื่อผู้รับสารไม่สามารถรับสาร (เข้าใจความหมาย หรือรู้เนื้อหาสาระของสาร) เพราะสารนั้น

เข้ารหัสเป็นภาษาต่างประเทศที่ตนไม่รู้ไม่เข้าใจ เมื่อมีความจำเป็นจะต้องรับสารให้ได้ จะต้องหาผู้ที่รู้และเข้าใจภาษาต่างประเทศนั้น แปลข้อความของสารออกมาเป็นภาษาที่ผู้ต้องการรับสารคนเดิมเข้าใจ การสื่อสารในรูปแบบที่มีการแปลเข้าไปเกี่ยวข้องนี้เป็นการสื่อสาร และเป็นการสื่อสารขั้นทุติยภูมิ

Berlo (1960, pp. 1-72) ได้อธิบายว่า การสื่อสารหมายถึงการส่งข่าวสารผ่านบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง ไปยังอีกบุคคลหนึ่งหรืออีกกลุ่มบุคคลหนึ่งโดยใช้สัญลักษณ์ ตามทฤษฎีนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการสื่อสารนั้นได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ระดับความรู้ และ ระบบสังคมและวัฒนธรรม

Schramm (1977, p. 19) กล่าวว่า ในการสื่อสารครั้งหนึ่งๆ ผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ซึ่งสามารถจำแนกได้ 4 ประการคือ เพื่อแจ้งให้ทราบ เพื่อให้ความรู้ เพื่อโน้มน้าวใจ และเพื่อความบันเทิง ซึ่งทั้งสองฝ่ายอาจมีวัตถุประสงค์หลายประการพร้อมๆ กันได้

จะเห็นได้ว่าการโน้มน้าวใจเป็นวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของการสื่อสาร

Andersen (1971, p. 6) อธิบายว่า การโน้มน้าวใจเป็นกระบวนการการสื่อสารซึ่งผู้ส่งสารต้องการได้รับปฏิกิริยาตอบสนองเป็นไปตามที่คาดหวังไว้

Bettinghaus & Cody (1994, p. 6) อธิบายว่า การโน้มน้าวใจคือเจตจำนงของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ หรือพฤติกรรมของบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคล โดยการส่งผ่านสาร

การแปลนิยายอิงพงศาวดารจีนในสมัยต้นรัตนโกสินทร์มีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวคือ ใช้ภาษาฉบับแปลในการถ่ายทอดความหมายที่มีผู้จ้างงาน (ผู้อำนวยการแปลและ/หรือ ผู้สั่งให้แปล ซึ่งอยู่เหนือกว่าผู้อำนวยการแปลไปอีกชั้นหนึ่ง) ต้องการสื่อสารไปยังผู้อ่าน การกระทำการแปลนี้ไม่มีผู้ที่รู้ภาษาทั้งสองภาษาที่อยู่ด้วยกัน อีกทั้งต้องแปลโดยกระทำให้ตรงตามหน้าที่ คือสื่อความหมายของต้นฉบับและความหมายของผู้จ้างงานไปยังผู้อ่าน และวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของผู้จ้างงานนั้นน่าจะเป็นไปเพื่อการสื่อสารโน้มน้าวใจผู้อ่านให้มีความเห็นสอดคล้องกับความต้องการและความ

จำเป็นของสภาพการเมืองและสังคมในยุคนั้น ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่กว่าเป็นไปเพื่อความบันเทิง

แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตซ้ำ

การเปลี่ยนมายอิงพงศาวดารจีนเรื่อง “ตั้งฮั่น” ปรากฏความคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับมาก นอกจากปัจจัยข้อจำกัดในด้านภาษาและวัฒนธรรมแล้ว ผู้วิจัยยังสันนิษฐานว่า ผู้อ่านวยการแปล “ตั้งฮั่น” มุ่งหมายที่ต้องการใช้ “ตั้งฮั่น” เป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตซ้ำ (Reproduction) ส่งผ่านการสื่อสารอุดมการณ์ต่อผู้อ่าน เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ราชวงศ์ในยุคสมัยที่มีการแปล

รุ่งภา ยรรยงเกษมสุข (2007, p. 53) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับ “การผลิตซ้ำ” ไว้ว่า การผลิตซ้ำ มีจุดเริ่มต้นมาจากความคิดของคาร์ล มาร์กซ์ ที่อธิบายถึงความไม่เท่าเทียมทางสังคมอันเกิดจาก “วิธีการผลิต” ซึ่งอยู่ในปัจจัยของเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ช่องว่างดังกล่าวนำมาซึ่งปัญหาของความไม่เท่าเทียมทางชนชั้นขึ้น โดย Ernest Mandel (Kaewthep, 2016, pp. 7-9) วิเคราะห์ถึงปัญหาดังกล่าวว่า ความไม่เท่าเทียมทางชนชั้นมีรากเหง้าอยู่ในโครงสร้างทางเศรษฐกิจซึ่งวางอยู่บนการทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ความไม่เท่าเทียมดังกล่าวถูกทำให้เด่นชัดถูกต้องย้ำ และดำรงอยู่ถาวรได้ด้วยกลไกการทำงานของสถาบันทางสังคมและกฎหมายในแต่ละยุคสมัย เมื่อบทบาทของคนในสังคมถูกแบ่งชนชั้นไว้อย่างชัดเจน จำเป็นต้องอาศัย “การผลิตซ้ำ” เพื่อช่วงชิงพื้นที่ทางความหมายและกล่อมเกลาชุดความคิดของคนในสังคม ก่อเป็นกระบวนการ “ผลิตซ้ำทางสังคม” (Social Reproduction) ที่สมาชิกในสังคมแต่ละยุคสมัยต่างเรียนรู้ชุดความคิดและถ่ายทอดอุดมการณ์เพื่อให้กลไกดังกล่าวยังคงทำงานอยู่ได้ ทั้งนี้ Pat Sikes และคณะ (2003, pp. 11-12) ได้กล่าวว่า มนุษย์เริ่มตระหนักในกระบวนการของการผลิตซ้ำทางสังคมเพิ่มขึ้นโดยหมายที่จะสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้เรียนรู้วิถีและกฎเกณฑ์ทางสังคม การผลิตซ้ำทางสังคมจึงเป็นการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของสังคมและส่งผ่านอุดมการณ์ดังกล่าวจากรุ่นสู่รุ่น Louis Althusser (2014, pp. 36-37) ยังได้ให้ทัศนะ

เพิ่มเติมว่า กระบวนการสร้างเงื่อนไขการผลิต สามารถกระทำได้ 2 ประเภท คือ “แบบธรรมดา” ซึ่งเป็นเพียงการผลิตซ้ำเงื่อนไขการผลิตขึ้นมาใหม่โดยยังคงอิงตามต้นฉบับรูปแบบเดิม ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการหรือรูปแบบแต่อย่างใด และ “แบบเพิ่มขยาย” คือมีการผลิตซ้ำแบบขยายเงื่อนไขการผลิตให้มีขนาดใหญ่ขึ้น มีการเพิ่มเติมกลไกทางการผลิตที่มีความซับซ้อนมากกว่าเดิม

จากขอบเขตนิยามข้างต้น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างในบริบทของการแปลวรรณกรรมเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการสร้างเงื่อนไขการผลิต “แบบธรรมดา” คือการแปลวรรณกรรมเรื่องหนึ่งจากต้นฉบับโดยคงไว้ซึ่งความหมายของสำนวนต้นฉบับ มิได้ตั้งใจแปลคลาดเคลื่อนเพื่อสื่อความหมายใด ๆ ส่วนการสร้างเงื่อนไขการผลิต “แบบเพิ่มขยาย” คือการสร้างความหมายใหม่ผ่านความคลาดเคลื่อนของสำนวนแปลเพื่อหยิบยื่นความชอบธรรม และจุดยืนทางอุดมการณ์ผ่านสำนวนแปล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2014, pp. 296-297) ที่กล่าวว่า การที่อุดมการณ์หนึ่ง ๆ ได้รับการผลิตซ้ำ และสร้างความชอบธรรมให้กับสิ่งที่กำลังเสนอ จนเป็นผลให้ผู้รับสารคุ้นเคยและยอมรับในสิ่งที่ตนได้รับรู้ว่าเป็นเรื่องจริงในที่สุด ซึ่งหมายถึง หากอุดมการณ์หนึ่ง ๆ ได้รับการผลิตซ้ำในสังคมอย่างต่อเนื่อง สิ่งและผู้ส่งสารต้องการนำเสนอจะกลายเป็นสิ่งที่ชอบธรรมในมุมมองของผู้รับสารในที่สุด

จะเห็นได้ว่าการผลิตซ้ำเป็นกลไกสำคัญที่มีบทบาทในการช่วงชิงพื้นที่สร้างความหมายทางอุดมการณ์ให้แก่สังคม พร้อมทั้งขับเคลื่อนอุดมการณ์ดังกล่าวให้ยังคงทำงานอยู่ได้จากรุ่นสู่รุ่น เช่นเดียวกับเป้าประสงค์ของการแปลวรรณกรรมเรื่อง “ตั้งฮั่น” ในฐานะเครื่องมือสื่อสารสำคัญของผู้อำนวยการแปล ที่มุ่งหมายหยิบยื่นการรับรู้และความเข้าใจแก่ผู้อ่านเพื่อสร้างความชอบธรรมและเสถียรภาพทางการปกครองเช่นเดียวกับการแปลเรื่องสามก๊กและไซฮั่น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยี่ยนอี่”

นิยายอิงพงศาวดารจีนเรื่อง “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยี่ยนอี่” ไม่ได้จัดอยู่ในนิยายชั้นเอกของจีน เนื่องจากไม่โดดเด่นในด้านศิลปะการประพันธ์ แม้ในประเทศจีนเองก็มีการศึกษาเกี่ยวกับนิยายอิงพงศาวดารจีนเรื่อง “ตงฮั่นทงสูเหยี่ยนอี่” อยู่น้อยมาก และไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับการแปล “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยี่ยนอี่” เป็นภาษาไทยมาก่อน ผู้วิจัยได้สำรวจเอกสารทั้งหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ และวิทยานิพนธ์ในฐานะข้อมูลของประเทศจีนและประเทศไทยแล้ว พบการศึกษา “ตงฮั่นทงสูเหยี่ยนอี่” ในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของงานเขียนเกี่ยวกับนิยายอิงพงศาวดารที่ว่าด้วยราชวงศ์ฮั่นตะวันออกทั้งระบบ หรืองานเขียนเกี่ยวกับนิยายอิงพงศาวดารที่ว่าด้วยราชวงศ์ฮั่นทั้งสองราชวงศ์ทั้งระบบ หรือเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือประวัตินิยายอิงพงศาวดาร จำนวนเพียงไม่กี่ชิ้น ที่ควรกล่าวถึง มีดังนี้

หนังสือ 两汉系列小说 หรือนิยายตระกูลราชวงศ์ฮั่นทั้งสองราชวงศ์ ของ โอวหยังเจี้ยน (欧阳健) พิมพ์ในปี ค.ศ.1992 (Ouyang, 1992, pp.106-123) เขียนถึงบันเทิงคดีที่ไ้ราชวงศ์ฮั่นเป็นภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ นิทานมุขปาฐะเกี่ยวกับราชวงศ์ฮั่น “ซีฮั่นเหยี่ยนอี่” ของเจินเหวย และ “ตงฮั่นเหยี่ยนอี่” ทั้งฉบับเขี่ยเจ้าและฉบับซิงหยวนเต้าเหริน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยี่ยนอี่” อยู่ในหน้า 106-123

หนังสือ 中国历史小说通史 หรือประวัตินิยายอิงประวัติศาสตร์⁴ จีนของฉีอี้ว์คุน (齐裕焜) พิมพ์ในปี ค.ศ.1999 (Qi, 1999, pp.145-149) เขียนถึง

⁴ ผู้วิจัยเลือกแปลคำว่า “ลี้สือเสี่ยวซ่าว” (历史小说) ว่า นิยายอิงประวัติศาสตร์ ส่วน “เหยี่ยนอี่” (演义) “ลี้สือเหยี่ยนอี่” (历史演义) หรือ “เหยี่ยนอี่เสี่ยวซ่าว” (演义小说) นั้นใช้คำว่า นิยายอิงพงศาวดาร โดยผู้วิจัยมองว่า “นิยายอิงประวัติศาสตร์” เป็นคำที่กว้างกว่า ครอบคลุมถึงนิยายสมัยใหม่ที่ใช้ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ด้วย ในขณะที่นิยายอิงพงศาวดาร มักเกี่ยวข้องกับเรื่องราชวงศ์และมักคัดลอกข้อความจากหนังสือพงศาวดารไปประกอบเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

นิยามของนิยายอิงประวัติศาสตร์ พัฒนาการของนิยายอิงประวัติศาสตร์ในแต่ละยุค นิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ใช้ประวัติศาสตร์ราชวงศ์ต่างๆ เป็นภูมิหลัง นิยายประวัติศาสตร์สมัยใหม่ และนิยายอิงประวัติศาสตร์ของไต้หวัน ฮ่องกง ส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “ตงฮั่นสี่อัครดีทงสุเหยียนอี่” อยู่ในหน้า 145-149

หนังสือ 历史小说史หรือประวัตินิยายอิงประวัติศาสตร์ ของโอวหยิงเจี้ยน (欧阳健) พิมพ์ในปี ค.ศ. 2003 (Ouyang, 2003, pp.169-175) เขียนถึงความแตกต่างระหว่างประวัติศาสตร์กับนิยาย ลักษณะพิเศษของนิยายอิงประวัติศาสตร์ พัฒนาการของนิยายอิงประวัติศาสตร์ในแต่ละยุค นิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ใช้ประวัติศาสตร์ราชวงศ์ต่างๆ เป็นภูมิหลัง นิยายประวัติศาสตร์ที่เขียนโดยอาศัยเหตุการณ์ในราชวงศ์ที่ผู้แต่งมีชีวิตอยู่เป็นภูมิหลัง ส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “ตงฮั่นสี่อัครดีทงสุเหยียนอี่” อยู่ในหน้า 169-175

ดูษฎีนิพนธ์ 两汉故事源流研究——以明清时期的发展形态为中心 หรือต้นกำเนิดและการคลี่คลายตัวของเรื่องสมัยฮั่นทั้งสอง: ถิ่นพัฒนาการในยุคราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงเป็นจุดศูนย์กลาง ของ อู่ฉง 吴琮⁵ เป็นดูษฎีนิพนธ์สาขาวรรณคดีจีนโบราณ มหาวิทยาลัยนานกิง จบการศึกษาในปี ค.ศ. 2004 ดูษฎีนิพนธ์ดังกล่าว (Wu, 2004, pp.28-32, 55-56, 99-114) สอบทานต้นกำเนิดและการคลี่คลายตัวของบันเทิงคดีประเภทต่างๆ ที่ใช้ราชวงศ์ฮั่นเป็นภูมิหลัง โดยถิ่นพัฒนาการในยุคราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงเป็นจุดศูนย์กลาง ส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “ตงฮั่นสี่อัครดีทงสุเหยียนอี่” มีสามส่วน ส่วนแรกอยู่ในหน้า 28-32 ส่วนที่ 2 อยู่ในหน้า 55-56 ส่วนที่ 3 อยู่ในหน้า 99-114 ทั้งนี้ ในดูษฎีนิพนธ์เล่มนี้ไม่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแปล “ตงฮั่น” เป็นภาษาไทย

วิทยานิพนธ์ 两汉系列历史演义小说研究——以〈西汉演义〉为主 หรือการศึกษาเกี่ยวกับนิยายอิงพงศาวดารตระกูลราชวงศ์ฮั่นทั้งสอง: ถิ่น “ซื่อฮั่นเหยียนอี่” เป็นหลัก ของ ซุนย่าผิง (孙亚萍) เป็นวิทยานิพนธ์สาขาวรรณคดีจีน

⁵ ชื่อภาษาจีนของผู้วิจัย

โบราณ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์สำนซี จบการศึกษาในปี ค.ศ.2007 (Sun, 2007, pp.11-12) กล่าวถึง “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ดีทังสุเหยียนอี่” อยู่ในหน้า 11-12 เพียง 14 บรรทัดเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการพิมพ์เท่านั้น

วิทยานิพนธ์ 东汉系列历史演义小说研究 หรือการศึกษาเกี่ยวกับนิยายอิงพงศาวดารตระกูลราชวงศ์ฮั่นตะวันออก ของ หลิวตง (刘东) เป็นวิทยานิพนธ์สาขาวรรณคดีจีนโบราณ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์เหอเป่ย์ จบการศึกษาในปี ค.ศ. 2012 (Liu, 2012, pp.23-28) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ดีทังสุเหยียนอี่” อยู่ในหน้า 23-28 วิเคราะห์หลักวิธีการแต่ง “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ดีทังสุเหยียนอี่”⁶ โดยเทียบกับ “เจวียนฮั่นจื่อจ้วน” ส่วนราชวงศ์ฮั่นตะวันออก ซึ่งเป็นนิยายอิงพงศาวดารเรื่องแรกที่ใช้ราชวงศ์ฮั่นตะวันออกเป็นภูมิหลัง ผลวิจัยพบว่า “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ดีทังสุเหยียนอี่” มีการเพิ่มเติมเนื้อหา ปรับแต่งเนื้อหา และใช้ศิลปะการประพันธ์มากกว่า

วิทยานิพนธ์ 明清两汉演义系列中的帝王形象研究 หรือการศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประมุขในนิยายอิงพงศาวดารตระกูลราชวงศ์ฮั่นทั้งสองในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง ของ จูซุ่ยเจียว (朱翠娇) เป็นวิทยานิพนธ์สาขาวรรณคดีจีนโบราณ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์นานกิง จบการศึกษาในปี ค.ศ. 2016 (Zhu, 2016) วิเคราะห์ภาพลักษณ์ฮ่องเต้ต่าง ๆ ที่ปรากฏในนิยายอิงพงศาวดารตระกูลราชวงศ์ฮั่นทั้งสอง ในส่วนของนิยายอิงพงศาวดารที่ใช้ราชวงศ์ฮั่นตะวันออกเป็นภูมิหลัง จูซุ่ยเจียวเลือกวิเคราะห์ “ตงฮั่นเหยียนอี่” หรือ “ตงฮั่นเหยียนอี่มิง” ฉบับของชิงหยวนเต้าเหริน โดยนำมาเปรียบเทียบกับ “สุยถังเหยียนอี่” (隋唐演义) หรือนิยายอิงพงศาวดารราชวงศ์สุยและถัง ของฉูเหรินฮั่ว (褚人获) ตลอดจน

⁶ ต้นฉบับที่หลิวตงใช้ เป็นฉบับพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ประชาชนจีหลิน พิมพ์ในปี ค.ศ. 1996 มีจำนวน 63 ตอน เป็นการแบ่งตอนแบบใหม่แต่เนื้อความไม่ต่างจากการแบ่งตอนในสมัยโบราณที่แบ่งเป็นตอนสั้นๆ

วิทยานิพนธ์มีส่วนที่กล่าวถึง “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยียนอี่” ก่อนข้างน้อย อยู่ในลักษณะการยกตัวอย่างกระจายไปตลอดเล่มทั้งหมด 7 แห่ง

วิทยานิพนธ์ 布仁巴雅尔讲唱本刘秀走国与明代谢诏东汉演义比较研究 หรือการศึกษาเปรียบเทียบบทเล่านิทานผสมขับร้องเรื่อง “หลิวซิวหนีจากแคว้น” ของบูเหรินปาหย่าเอ๋อร์กับ “ตงฮั่นเหยียนอี่” ของเซียเจ้าสมัยราชวงศ์หมิงของเปาเส่วฟิง (包雪芳) เป็นวิทยานิพนธ์สาขาวรรณคดีจีนโบราณ มหาวิทยาลัยมองโกเลียใน จบการศึกษาในปี ค.ศ. 2017 (Bao, 2017) วิทยานิพนธ์ดังกล่าววิเคราะห์บทขับเรื่อง “หลิวซิวหนีจากแคว้น” ของบูเหรินปาหย่าเอ๋อร์ โดยนำมาเทียบกับ “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยียนอี่” ของเซียเจ้า บทขับภาษามองโกลเรื่อง “หลิวซิวหนีจากแคว้น” เป็นบทเล่านิทานผสมขับร้องที่ใช้ในการแสดงเล่าเรื่องมุขปาฐะ มีทั้งการเล่าสลับการร้อง โดยใช้ข้อสี่สายประกอบ เป็นการวิเคราะห์การดัดแปลงเรื่องราวของหลิวซิวข้ามภาษาและข้ามศิลปะการถ่ายทอดจากนิยายไปเป็นบทเล่านิทานผสมขับร้อง วิเคราะห์ทั้งในด้านโครงเรื่อง ตัวละคร บทกวีประกอบและภาษา

จากที่ได้ทบทวนวรรณกรรมมาทั้งหมด จะเห็นว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับ “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยียนอี่” อยู่ไม่น้อยมาก โดยปรากฏใน 2 ลักษณะคือ ในหนังสือประวัตินิยาย กับในรูปแบบของงานวิจัยดุษฎีนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ แบ่งประเด็นเป็น 1. วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่าง “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยียนอี่” กับนิยายอิงพงศาวดารหรือวรรณกรรมที่อาศัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออกเป็นภูมิหลัง อาจวิเคราะห์ในภาพรวม หรือวิเคราะห์การคลี่คลายของเรื่องราวของตัวละครบางตัว 2. วิเคราะห์ศิลปะการประพันธ์และแนวคิดหลักที่ปรากฏในเรื่อง “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยียนอี่” โดยการศึกษาทั้งหมดเห็นพ้องไปในทางเดียวกันว่า “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตี้ทงสูเหยียนอี่” ห่างไกลกับประวัติศาสตร์มาก มีกลิ่นอายของนิทานมุขปาฐะชัดเจน มีการสอดแทรกเรื่องอภินิหารมาก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเชิดชูหลิวซิวในฐานะประมุขที่มีธรรมและโอรสสวรรค์ตัวจริง

9. ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า “ตั้งฮั่น” ฉบับแปลต่างจาก “ตงฮั่นสี่เออร์ดี้ทงสูเหยียนอ๋อ” ซึ่งเป็นต้นฉบับค่อนข้างมาก ในที่นี้ผู้วิจัยไม่นำเสนอความแตกต่างที่มีสาเหตุมาจากการแปลผิดเพราะภาษาและวัฒนธรรมเนื่องจากไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยนี้ แต่มุ่งเสนอการแปลแบบดัดแปลงซึ่งมาจากความตั้งใจของผู้แปล พบว่าการแปลเรื่อง “ตั้งฮั่น” ใช้กลวิธีการดัดแปลงต่างๆ ใกล้เคียงกับการแปลเรื่องไซฮั่นและสามก๊ก โดยสามารถสรุปลักษณะการดัดแปลงที่สำคัญได้ดังนี้

9.1 การดัดแปลงจากการแบ่งบรรพและตอนให้เป็นการแปลต่อเนื่อง

นิยายอิงพงศาวดารของจีนมีการแบ่งบทตอนชัดเจน สำหรับเรื่อง “ตงฮั่นสี่เออร์ดี้ทงสูเหยียนอ๋อ” มีแบ่งบทตอนที่แพร่หลายเป็น 10 บรรพ 126 ตอน และมีแบ่งแบบอื่นๆ อยู่บ้าง แต่เนื้อความไม่ต่างกัน โดยมีการระบุหมายเลขลำดับบรรพและจำนวนตอนรวม แต่ไม่มีการระบุหมายเลขลำดับตอน มีเพียงชื่อแต่ละตอน แต่ละตอนสั้นยาวไม่เท่ากัน บางตอนสั้นมากมีเพียงไม่กี่ตัวอักษร (ตอนที่ 60) ส่วนฉบับแปลภาษาไทยแปลต่อเนื่องไม่แบ่งบรรพไม่แบ่งตอน การตัดตอนใน “ตงฮั่นสี่เออร์ดี้ทงสูเหยียนอ๋อ” ส่วนใหญ่เป็นไปตามขนบของนิยายจีนโบราณ มักจบตอนด้วยเหตุการณ์ตื่นเต้นหรือเหตุการณ์สำคัญ จากนั้นมีประโยคปิดท้ายชวนให้ติดตามตอนต่อไป เช่น “ไม่ทราบเหตุการณ์จะเป็นเช่นไร” เมื่อขึ้นตอนใหม่อาจมีการเล่าความเดิม หรือใช้คำที่เชื่อมตอนทำนอง “กล่าวถึง...” หรือมีจะนั้นก็จบด้วยร้อยกรองไว้เมื่อจบตอน อย่างไรก็ตาม เรื่อง “ตงฮั่นสี่เออร์ดี้ทงสูเหยียนอ๋อ” มีรูปแบบที่ไม่ค่อยเป็นเอกภาพนัก บางตอนมีประโยคปิดท้ายและขึ้นต้น บางตอนไม่มี การใส่ร้อยกรองไว้ตอนจบมีบ้างไม่มีบ้าง สำหรับฉบับแปล ได้ตัดประโยคเชื่อมเหล่านี้ และร้อยกรองท้ายตอนทิ้งทั้งหมด และแน่นอนว่าเมื่อไม่มีการแบ่งบรรพหรือแบ่งตอน ชื่อตอนซึ่งเขียนไว้เป็นเอกภาพคือเป็น 7 คำจึงถูกตัดทิ้งทั้งหมด

9.2 การตัดแปลงร้อยกรองหรือบทเพลงด้วยการถอดความเป็นร้อยแก้วหรือตัดทิ้ง

นิยายและเรื่องสั้นจีนโบราณนิยมแทรกร้อยกรองไว้ตลอดเรื่อง เป็นลีลาที่สืบเนื่องมาจากศิลปะการเล่นิทานมุขปาฐะในสมัยโบราณ เมื่อแปลเป็นภาษาต่างประเทศจึงเป็นการยากที่จะรักษารูปแบบเดิมไว้ได้ ตั้งอันฉบับแปลใช้วิธีการเดียวกันเรื่องไซ่ฮั่น คือ ตัดทิ้งหรือถอดความเป็นร้อยแก้วโดยเก็บเฉพาะใจความสำคัญ ผู้วิจัยพบว่าร้อยกรองที่ถูกตัดทิ้งเป็นร้อยกรองที่ไม่มีความสำคัญกับโครงเรื่อง มักเป็นบทวิจารณ์เหตุการณ์ วิเคราะห์ตัวละคร หรือพรรณนาฉากซึ่งผู้แปลน่าจะเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องแปลเป็นภาษาไทย ดังเช่นร้อยกรองท้ายตอนที่ปรากฏในตารางที่ 1 ซึ่งผู้เขียนนิยายน่าจะเขียนเองแต่อ้างว่า “ปัญญาชนยุคหลังแต่งร้อยกรองกล่าวถึง...ว่า...” (后窗士诗言) หรือ “มีร้อยกรองเป็นหลักฐานว่า...” (有诗为证) หรือ “ร้อยกรองสรรเสริญว่า...” (诗赞云) ร้อยกรองในลักษณะนี้ถูกตัดทิ้งทั้งหมด ส่วนร้อยกรองที่มีการแปลเป็นภาษาไทยเป็นร้อยกรองที่เป็นคำพูด หรือจดหมายของตัวละคร จึงมีความสำคัญกับโครงเรื่อง ทำให้ตัดทิ้งไม่ได้ ในกรณีนี้ ฉบับแปลมีวิธีการจัดการเป็น 2 ลักษณะคือ 1. ถอดเป็นร้อยแก้วโดยไม่บอกว่าเดิมเป็นร้อยกรอง 2. แปลโดยทับเสียงภาษาจีนขึ้นมาก่อนด้วยสำเนียงฮกเกี้ยน จากนั้นบอกว่า “แปลคำไทยว่า...”

9.3 การตัดแปลงร้อยแก้วด้วยการสรุปความหรือการตัดทิ้ง

“ตงฮั่นสี่อัครดีทงสูเหยี่ยนอี่” เป็นนิยายอิงพงศาวดาร จึงมีการแทรกฎีกากราบทูล พระราชโองการ คำบวงสรวง สาส์นไปมาระหว่างกัน ฯลฯ เพื่อให้เกิดความสมจริง ข้อเขียนเหล่านี้มีทั้งที่คัดลอกมาจากพงศาวดารจริงหรืออาจแต่งขึ้นเองโดยเลียนแบบลีลาภาษาในพงศาวดาร มีรูปแบบเฉพาะของตน แบ่งประเภทย่อยละเอียดตามการใช้งานและรูปแบบการเขียนที่ต่างกัน ในต้นฉบับพบความเรียงร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ ต่อไปนี้ 1. เปี้ยว (表) ฎีกาที่ขุนนางทูลถวาย 2. ซู (书) สาส์นไปมาหาสู่กันระหว่างกัน 3. จี้เหวิน (祭文) คำไว้อาลัยผู้ถึงแก่กรรม 4. เจ้า (诏) พระราชโองการของพระเจ้าแผ่นดิน 5. จู้ (祝) คำ

บวงสรวง 6. ชื่อ (敕) พระราชโองการหรือพระราชบัญชา 7. ลຸ່ນ (论) ข้อเขียนอภิปรายเหตุผล หลักการ แสดงความเห็น 8. ชู (疏) หนังสือแสดงเหตุผลที่เบื่องล่างมีต่อเบื้องบน 9. หมิง (铭) จารึกที่สลักไว้บนภาชนะหรือสถานที่ นอกจากนั้นยังพบว่าใน “ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตีทงสูเหยียนอ๋อ” มีการยกหนังสือคำสอนสตรีชื่อ “หนี่ว่เจี๋ย” หรือ “โอวาทสอนหญิง” มาไว้ในตอนที่ 114 ทั้งตอน ร้อยแก้วเหล่านี้เขียนด้วยภาษาโบราณ มีรูปแบบเฉพาะ บางครั้งมีโวหารทำความเข้าใจอยู่มาก เมื่อแปลเป็นภาษาต่างประเทศจึงเป็นการยากที่จะรักษารูปแบบเดิมไว้ได้ ฉบับแปลจัดการกับร้อยแก้วเหล่านี้เป็น 3 ลักษณะคือ 1. แปลถ่ายความเฉพาะเนื้อหาที่จำเป็น โดยตัดรูปแบบเฉพาะออก ในส่วนของรายละเอียดอาจมีการคลาดเคลื่อนบ้าง บางครั้งมีการขยายความ เติมความ ตัดความ 2. ตัดทิ้ง โดยอาจเอ่ยถึงว่ามี แต่ไม่ได้กล่าวถึงใจความสำคัญ หรือมีจะนั้นก็เชื่อมเนื้อหาก่อนหลังเข้าด้วยกันโดยไม่เอ่ยถึงเลย วิธีการหลังนี้พบมากที่สุดโดยเฉพาะเนื้อหาช่วงหลังๆ ของเรื่องซึ่งถูกตัดทิ้งไปมาก

9.4 การตัดแปลงข้อความ “ตามพงศาวดาร” และคำวิจารณ์ด้วยการเปลี่ยนให้เป็นตัวบท หรือตัดทิ้ง

“ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตีทงสูเหยียนอ๋อ” มีการแทรกข้อความนอกตัวบทคือ “ตามพงศาวดาร...” (按鉴) กับ “คำวิจารณ์รวม...” (总评) อยู่ตลอดเรื่องตามขอบของนิยายจินโบราณ “พงศาวดาร” นั้นหมายถึงหนังสือ “จื่อจื่อทงเจี๋ยน” ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ นิพนธ์ที่เรียงเหตุการณ์ตามยุคสมัยของจีน การเขียนอ้างประวัติศาสตร์นิพนธ์เป็นไปเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและดูสมจริง ส่วนคำวิจารณ์นี้เป็นลีลาของการเล่านิทานมุขปาฐะ ซึ่งมักมีบทวิจารณ์เหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละคร การพินินิยาย จะพินินข้อความแทรกเหล่านี้ไว้นอกตัวบท เช่นไว้ข้างๆ หรือถ้าอยู่ร่วมกับตัวบทก็จะเขียนเป็นตัวหนังสือขนาดเล็กเพื่อให้ทราบว่าเป็นข้อความแทรก ฉบับแปลไม่คงลักษณะของการแทรกข้อความ แต่มีวิธีการจัดการกับข้อความเหล่านี้ 2 ลักษณะ คือ เปลี่ยนจากข้อความแทรกเป็นส่วนหนึ่ง

ของตัวบท โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือสรุปความ บางครั้งก็ตัดทิ้งทั้งหมด ถ้าเห็นอย่างไม่จำเป็น

9.5 การลำดับความใหม่

เมื่อครั้งผู้วิจัยทำวิจัยเรื่องการแปลนิยายอิงพงศาวดารเรื่องไซฮั่นในสมัยรัชกาลที่ 1 พบว่าฉบับแปลภาษาไทยมีการปรับเปลี่ยนการลำดับความอยู่ในหลายตอน ซึ่งบางครั้งเป็นไปเพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น บางครั้งดูเหมือนจะมีเจตนาอื่น ส่วนที่ชัดเจนที่สุดคือเรื่องเกี่ยวกับเล่าปังซึ่งต่อมาได้เสวยราชย์เป็นปฐมจักรพรรดิราชวงศ์ฮั่น ในต้นฉบับจะเปิดตัวเป็นครั้งแรกในตอนที่สิบ แต่ฉบับแปลกลับเอาเนื้อความในส่วนที่เกี่ยวกับเล่าปังตั้งแต่กำเนิดมาจนตั้งกองทัพได้อย่างไร ตัดแบ่งออกเป็นหลายช่วง แล้วเอาเนื้อความเหล่านี้กระจายไปไว้ในเนื้อหาส่วนหน้าๆ เช่นไว้ในส่วนที่ตรงกับตอนที่หนึ่งและตอนที่เจ็ดในภาษาจีน สันนิษฐานว่ามีสาเหตุหลักสองประการคือ การทำเช่นนี้เป็นไปเพื่อให้ภาพของเล่าปังเด่นชัดขึ้น เนื่องจากการกล่าวถึงเป็นระยะ และเป็นกรปรับลำดับเรื่องให้ติดตามง่ายขึ้น ซึ่งเดิมเล่าปังออกฉากครั้งแรกในตอนที่สิบ ทันทีที่ออกฉากก็มีการเล่าย้อนประวัติชีวิตที่ผ่านมา ฉบับแปลภาษาไทยตัดเอาส่วนที่ควรอยู่ไปไว้ข้างหน้าเสีย ทำให้การเล่าเรื่องเป็นไปตามลำดับเวลาปกติ ทำให้ผู้อ่านชาวไทยที่ไม่คุ้นเคยกับการเล่าย้อนอ่านเข้าใจง่าย

เรื่องตั้งฮั่นมีลักษณะอย่างเดียวกับไซฮั่น คือเอาเรื่องของเล่าสิ่วซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่อง ย้ายมาไว้ตอนต้นเรื่อง หนึ่ง จำเป็นต้องยกตัวบทมาเนื่องจากมีความสำคัญในการวิเคราะห์ทั้งหมด

ตารางที่ 1

ตั้งฮั่นสี่เอ๋อรั้ตึงสูงเหยียนอี๋ ตอนที่ 12 หน้า 443

却说刘良，见王莽榜招贤士，不觉泪下，大哭而回，至白水村下马，坐于草堂之上，大骂王莽而哭曰：“恨我汉家无主创业复仇！”时二侄刘续、刘仲闻叔于草堂之上哭叹，二人忙出问曰：“叔父为何泣叹？”良曰：“奈反贼王莽，灭吾汉室宗支，又将榜文张挂胡阳，招纳天下贤士。吾今日往视，恨不能杀贼以恢复汉业，故有是泣。”续、仲答曰：“侄等二人可嗣汉否”

?” 良曰：“汝等只好为臣，无帝王之福！”言讫，见一人于庄外直履草堂，来见老人。与缙、仲等各施礼毕。良曰：“汝何姓名？”答曰：“吾乃汉祖九世孙，出自景帝长沙定王刘发之后，刘钦之子，名秀，字文叔。九岁时，为王莽反汉令奸贼苏献领军搜捉，灭吾宗室，逼秀父母俱投井死。秀独奔走，昏迷去路，是祷祝穹苍，将腰间玉环掷于地下，得一黑狗引路，遂得至此。”缙、仲闻说，谓秀曰：“吾乃汝兄刘缙、刘仲是也。”三人抱头大哭。刘良见其龙颜凤准，燕颔虎威，有若君王之相，心下微微暗喜，乃谓秀曰：“吾恨汉无人矣！岂料尚存汝哉！”遂纳缙、仲、秀三人于子，改姓曰金。长曰金缙，次日金仲，三曰金和，隐居白水为农。

按鉴：缙、仲二人乃上界左辅、右弼星也，后死，光武救赠。

秀自隐居农业，常有红光罩体，紫雾遮身。相士曾言异日必有九五之尊。村中自秀居后，田丰五谷，麦秀两歧。南阳境内连年荒旱，饿死人民尸横遍野，惟有白水村中田禾丰稔，一年有两岁之粮。时光武年二十二岁，见叔父刘良有不乐之意，问曰：“叔父为何朝夕忧闷？”良曰：“吾前者去胡阳城，见莽贼出黄榜选纳英才，吾有不悦之意。”秀曰：“是何言也？此国家之正礼，圣人云：得贤者昌，失贤者亡。何故忧之？”良曰：“国家之恨未报，社稷之仇未复，故吾忧之。”

คำแปลโดยผู้วิจัย

จะกล่าวถึงเล่าเหลียง เห็นองมั่งปิดประกาศตามหาผู้มีความสามารถ ก็อดมิได้ ต้องนำตาไหล ร้องให้เดินทางกลับ พอถึงบ้านแปะจยจึงถึงลงจากม้า นั่งอยู่ในกระท่อมหญ้า ร้องต่อองมั่งพลางร้องไห้ว่า “แต่ใจที่ราชวงศ์ฮั่นเราไม่มีพระมุขสร้างแผ่นดินล้างแค้นได้” เวลานั้นหลานทั้งสองคือเล่าอิ่นกับเล่าต่งได้ฟังว่าร้องไห้ถอนใจอยู่ในกระท่อม ก็รีบออกมาถามว่า “เหตุใดท่านอาจร้องไห้ถอนใจ” (เล่า) เหลียงตอบว่า “จนใจด้วยโจรกบฏองมั่ง ผลาญชีวิตเชื้อพระวงศ์ฮั่นเรา ทั้งยังเอาประกาศมาปิดที่หูหยัง (กล.) หาตัวผู้มีความสามารถในแผ่นดิน วันนี้ข้าไปดูก็แค้นใจอยากฆ่าโจรพินฟูราชวงศ์ฮั่น จึงได้ร้องไห้เช่นนี้” (เล่า) อิ่น (เล่า) ต่งกล่าวว่า “หลานทั้งสองสามารถสืบราชวงศ์ฮั่นได้หรือไม่” (เล่า) เหลียงตอบว่า “เจ้าทั้งสองเป็นได้เพียงขุนนาง มิมีวาสนาเป็นฮ่องเต้” กล่าวจบก็ได้เห็นคนผู้หนึ่งเดินจากข้างนอกตรงเข้ามาในกระท่อม มาคารวะท่านผู้เฒ่า คำนับกับ (เล่า) อิ่น (เล่า) ต่งแล้ว (เล่า) เหลียงก็ถามว่า “เจ้าชื่อแซ่ใด” ตอบว่า “ข้าเป็นทายาทรุ่นที่ 9 จากปฐมของเต้ฮั่น เป็นทายาทสายหลิวฟา (กล.) ผู้เป็นฉิงชาติตั้งหวัง (กล.) โอรสฮั่นแกงเต้ เป็นบุตรของเล่าคิม ชื่อตัวว่าลิวชื่อรองว่าบุนชก เมื่อตอนอายุได้เก้าขวบ โจรกบฏองมั่งให้โจรกังฉินโซเหี้ยนนำทหารมาค้นหาจับกุม สังหารเชื้อพระวงศ์ฮั่น ทำให้บิดามารดาของ (เล่า) ลิวต้องโดดบ่ฆ่าตัวตาย (เล่า) ลิวหนีไปตามลำพัง หลงทางไม่รู้จะไปทางใด จึงอธิษฐานต่อฟ้าเบื้องบน เหาวงแหวนหยกที่ห้อยเอวนั้นโยนลงกับพื้น มีกาดำนำทาง หายสุดมาถึงตรงนี้” (เล่า) อิ่น (เล่า) ต่งได้ฟังก็กล่าวกับเล่าลิวว่า “ข้าคือเล่าอิ่นเล่าต่งพี่ชายเจ้า” ทั้งสามกอดอกกันร้องไห้ เล่าเหลียงเห็นเล่าลิวไปหน้ามั่งกรมงูหงส์ คางนางแอนบารมีเสื่อ มีลักษณะของประมุข ใจลอบปีติยินดี กล่าวกับเล่าลิวว่า “ข้าแค้นใจว่าอันไรคน ไหนเลยจะนึกว่ายังมีเจ้าอยู่” จึงรับ (เล่า) อิ่น (เล่า)

ตัง (เล่า) ลีวทั้งสามเป็นบุตร เปลี่ยนแซ่เป็นกิม คนโตคือกิมอิน คนรองกิมตัง คนเล็กใช้ชื่อว่า กิมห่อ อยู่ทำไร่ไถนาที่แปะจู้ฉิงนั้น

ตามพงศาวดาร (เล่า) อิน (เล่า) จ้งทั้งสองเป็นดาวจั่วผู้ไย่บีบนสวรรค์ ต่อมาถึงแก่ความตาย กองบู๊มีพระราชโองการพระราชทาน

(เล่า) ลีวอยู่ทำไร่ไถนา มักมีแสงสีแดงคลุมร่าง หมอกสีม่วงกำบังกาย มีหมอดูลักษณะกล่าววว่าวันหน้าต้องได้เป็นถึงประมุขแผ่นดิน หมู่บ้านนั้นนับแต่ (เล่า) ลีวมาอยู่ ก็มีพีชพรรณธัญญาบริบูรณ์ ข้าวสาลีหนึ่งต้นแตกสองรวง ชาวเมืองนำเอียงเกิดภัยแล้วติดกันหลายปี ราษฎรอดตายศพเกลื่อนกลาด มีแต่บ้านแปะจู้ฉิงที่ธัญญาหารบริบูรณ์ ทำนาปีหนึ่งได้เสียบึงเท่ากับสองปี

เวลานั้นกองบู๊อายุได้ 22 ปี เห็นเล่าเหลียงผู้เป็นอาไม่สบายใจ จึงถามว่า “เหตุใดท่านอาจึงวิตกกังวลทั้งเข้าคำ” เล่าเหลียงตอบว่า “ก่อนหน้าข้าไปเมืองหูหย่ง (กล.) เห็นโจร (ออง) มังปิดประกาศคัดผู้มีความสามารถ ข้าจึงไม่สบายใจ” (เล่า) ลีวถามว่า “เหตุใดจึงกล่าวเช่นนั้น นี่เป็นธรรมเนียมอันถูกต้องแห่งประเทศชาติ อริยชนกล่าวว่า ได้ปราชญ์มาจักเจริญรุ่งเรือง เสียปราชญ์ไปจักดับสูญ เหตุใดต้องกังวล” (เล่า) เหลียงตอบว่า “ความแค้นแผ่นดินยังไม่ชำระ ความแค้นบ้านเมืองยังไม่ล้าง ข้าจึงกังวลนัก”

ตั้งฮั่น หน้า 527 - 550

กษัตริย์ซึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์พระเจ้าฮั่นโกโจ เสวยราชสมบัติในเมืองห้าเอียงเป็นเมืองหลวง บำรุงราษฎรหัวเมืองทั้งปวงให้อยู่เย็นเป็นสุข ข้าศึกศัตรูผู้ร้ายราบคาบมาได้สองร้อยสี่สิบปีเศษ ถึงแผ่นดินพระเจ้าเปงเต้เป็นสิบสองชั้วกษัตริย์ ครั้นพระเจ้าเปงเต้ได้เสวยราชสมบัติในเมืองห้าเอียงแล้ว เปลี่ยนนามเมืองชื่อว่าเมืองเตียงอัน บรรดาพระราชวงศานุวงศ์ซึ่งไปครองหัวเมือง และเป็นที่ขุนนางอยู่ในเมืองหลวงแต่ก่อนนั้น พระเจ้าเปงเต้มีพระทัยโอบอ้อมอารีแผ่เผื่อเลื่อนที่ยศศักดิ์ พระราชทานที่ไร่นาส่วยสาอากรทำนุบำรุงตามสมควร

ยังมีเชื้อพระวงศ์คนหนึ่งอยู่ในเมืองหลวง เป็นบุตรเล่าฮวดชื่อเล่าคิม บิดาเป็นหลานพระเจ้าฮั่นโกโจต่อมาแปดชั่วทั้งตัวเล่าคิม เล่าคิมมีบุตรหญิงคนหนึ่งชื่อนางเล่าหวงวน มีบุตรชายสามคน คนใหญ่ชื่อเล่าอิน ถัดลงมาชื่อเล่าตัง บุตรสุดท้องชื่อเล่าสิ่วบุนชก มีรูปโฉมงามยิ่งกว่าพี่ชายทั้งสอง ครั้นอยู่มาเล่าคิมเห็นว่าเล่าอินกับเล่าตังมีชันษาจำเริญวัยใหญ่กล้า สมควรจะเรียนหนังสือฝึกสอนวิชาการทั้งปวง จึงให้เล่าเหลียงผู้หนึ่งไปสืบหาซินแสผู้รู้หนังสือลึกลับซึ่ง เข้ามาเป็นครูฝึกสอนเล่าอินเล่าตังผู้บุตร เล่าเหลียงจึงไปเชิญเตงอูเข้ามาเป็นอาจารย์สั่งสอนหนังสือ ก็ฝึกหัดเพลงอาวุธเล่าอินเล่าตังอยู่มีได้ขาด ฝ่ายเตงอูสั่งสอนหนังสือ

เล่าอื่นเล่าต่งแล้ว จึงลาเล่าคิมออกจากเมืองหลวง เทียวไปอยู่บ้านป่าแดนเมืองห้าเอียงเป็น ผาสุกสบาย

ฝ่ายเล่าคิมครั้นเห็นนางเล่าหงวนผู้เป็นบุตรใหญ่ มีชันษาจำเริญควรจะปลูกฝังให้ มีเรือน จึงยกนางเล่าหงวนให้เป็นภรรยาเตงสิน ซึ่งเป็นแซ่เดียวกันกับเตงอู แล้วให้ยก ออกไปทำไร่นาอยู่ ณ บ้านป่าเมืองห้าเอียง นางเล่าหงวนกับเตงสินไปทำนาหากินอยู่บ้านป่า ได้สิ่งของกินเป็นของป่า พวกเขามาเยี่ยมเยียนเล่าคิมผู้บิดา ณ เมืองหลวงเนืองๆ อยู่มาวัน หนึ่งเล่าคิมจึงปรึกษาเล่าเหลียงผู้น้องว่า บุตรชายเราสามคนนั้นวันจะจำเริญวัยชันษา ฆะตาคคนใดจะดีเป็นที่พึ่งแก่ญาติทั้งปวงบ้างเรายังมิได้รู้ ท่านจงไปเลือกหาซินแสผู้รู้ดูลักษณะ มาทายทักหลานชายท่านทั้งสามคนสักเวลาหนึ่ง เล่าเหลียงจึงบอกว่ายังมีซินแสคนหนึ่งชื่อ เจียมจูหลง เป็นผู้รู้ดูลักษณะประกอบวิชาการทุกสิ่ง ชาวเมืองทั้งปวงสรรเสริญยกชื่อนับถือ เจียมจูหลงยิ่งนักข้าพเจ้าจะเชิญมา เล่าเหลียงก็ค้ำนบลาไปบ้านเจียมจูหลง

ฝ่ายเจียมจูหลงสอนหนังสือบังอ้อ อองบ่า กับสำนักศิษย์ทั้งปวงอยู่บนตึก แลไปเห็น เล่าเหลียงเชื้อพระวงศ์พระเจ้าเมืองหลวงมา จึงออกไปรับเชิญขึ้นบนตึกหนึ่งที่สมควรแล้วถาม เล่าเหลียงว่า ท่านมาหาข้าพเจ้ามีธุระกังวลประการใด เล่าเหลียงจึงบอกความตามเล่าคิมใช้ มาให้เจียมจูหลงฟัง เจียมจูหลงแจ้งว่าเล่าคิมเชื้อพระวงศ์ให้มาเชิญไปทำนายลักษณะบุตร สามคน จึงนุ่งหม่มแต่งตัวใส่หมวก ลงจากตึกมากับเล่าเหลียงไปบ้านเล่าคิม เล่าคิมจึงออกไป รับซินแสเจียมจูหลงขึ้นบนตึกหนึ่งที่สมควร จึงให้บุตรชายทั้งสามค้ำนบซินแส แล้วว่าข้าพเจ้า ให้เชิญท่านมาให้ท่านช่วยทำนายลักษณะบุตรข้าพเจ้าทั้งสามคนนี้ จะใครรู้ว่าผู้ใดจะได้สืบ เชื้อพระวงศ์ เป็นที่พึ่งแก่ญาติไปภายหลัง เจียมจูหลงจึงพิจารณาดูลักษณะเล่าอื่นกับเล่าต่ง พิเคราะห์ดูลักษณะเล่าสิ่วบุษกแจ้งโดยตำรับที่ได้เล่าเรียนมา จึงถามชันษาปีเดือนวันเวลา กำเนิด คำนวณโดยตำราโหราศาสตร์ประกอบด้วยลักษณะแล้วทำนายบอกแก่เล่าคิมว่า เล่า อื่นกับเล่าต่งนั้นชันษาชอบทำไร่นา ภายหลังจึงจะได้เป็นขุนนาง แล้วจะตายด้วยเครื่อง ศัสตราวุธ แต่เล่าสิ่วบุษกบุตรสุดท้องนั้น จะพลัดพรากจากบิดามารดาแต่อายุเก้าขวบ ไป ถึงอายุสามสิบเศษฆะตาคขึ้นถึงที่เป็นแม่ทัพใหญ่ปราบยุคเข็ญไป ภายหน้าจะได้เป็นกษัตริย์ บำรุงแผ่นดินสืบเชื้อพระวงศ์เป็นที่พึ่งแก่อาณาประชาราษฎร์ เล่าคิมได้ฟังเจียมจูหลง ทำนายต่งนั้นจึงว่า เล่าสิ่วบุษกบุตรข้าพเจ้าชันษาได้ถึงเจ็ดขวบเศษ ควรจะเรียนหนังสือ ฝึกสอนวิชา ขอท่านได้กรุณาช่วยสั่งสอนหนังสือและวิชาการไว้สำหรับตัว เมื่อชันษาถึงที่ พลัดพรากจากข้าพเจ้าไปได้ความทุกข์ยากลง วิชาที่เรียนไว้จะได้เป็นที่พึ่งกว่าจะถึงที่เป็น ใหญ่ จะได้คิดตั้งตัวไปภายหลัง เจียมจูหลงจึงรับเป็นครูบอกสอนเล่าสิ่วบุษกให้เล่าเรียน

หนังสือ ผิกปรีชาเพลงอาวุธสำหรับป้องกันรักษาตัวในการศึกตามสมครแกล่ตีปัญญา อยู่ประมาณพิเศษเงียมจุหลงจึงลาเล่าคิมไปจากเมืองหลวง ที่ยวอยู่ตามป่าหาความสบาย

ฝ่ายเล่าคิมครั้นอยู่มาวันหนึ่ง จึงให้หาเล่าเหลียงผู้น้องมาปรึกษาว่า ชินแสเงียมจุหลงผู้รู้ลักษณะทำนายไว้แต่ก่อนว่าเล่าสิ่วบุษชกจะได้เป็นที่พึ่งแก่ญาติวงศ์ แต่ต้องตกยากเมื่ออายุน้อยนั้น เราคิดว่าจะให้ท่านพาเล่าอื่นกับเล่าต่งออกไปตั้งทำไร่นาอยู่บ้านน้ำขาวดำจินเรียกว่าบ้านแปะจู้จิง ในแดนเมืองน้ำเอียง ถ้าบุญญาธิการพระเจ้าเป้งเตย์ทรงพระจำริญพระชนมชาอยู่ในราชสมบัติเราก็จะได้มีความสุข แม้นเมืองหลวงเกิดวิบัติไปภายหน้า หลานท่านพลัดพรากจากเราได้ความทุกข์ยากไร้ จะได้อาอาศัยท่านจะเห็นประการใด เล่าเหลียงได้ฟังเห็นชอบด้วย จึงคำนับลาพาเล่าอื่นกับเล่าต่งผู้หลานยกครอบครัวออกจากเมืองหลวง ไปทำไร่นาอยู่ ณ บ้านป่าแปะจู้จิง

...(เหตุการณ์ที่ผู้วิจัยละไว้ในนี้เป็นเรื่องขององมั่งปลงพระชนม์พระเจ้าเป้งเต้ คือ เหตุการณ์ตอนที่ 1 - 4 ในต้นฉบับ)...

ฝ่ายเล่าคิมรู้ว่าองมั่งเป็นกบฏตกใจนัก จึงให้คนใช้ปิดประตูบ้านเสีย แล้วสองคนกับภรรยาร้องไห้รักกัน เล่าคิมอุ้มเล่าสิ่วบุษชกขึ้นบนตักจึงสั่งว่า ตัวเจ้ามีอายุถึงแก่ชวต้องตกยากพรากบิดามารดา สมดังชินแสทำนายไว้มิได้ผิด เจ้าจงหลบหลีกหนีพวกอ้ายกบฏออกไปหาพี่ชายกับอาของเจ้า ซ่อนตัวอยู่ ณ บ้านป่าแปะจู้จิง แม้นจำริญวัยใหญ่กล้า จงชองสมุทแกล่สหหารคิดทำการใหญ่ จับอ้ายองมั่งฆ่าเสียคืนเอาแผ่นดินให้จงได้ พอได้ยินเสียงทหารพวกโซเหียนอ้ออิงมาถึงประตูบ้าน เล่าคิมตกใจกลัวโซเหียนจะจับไปมัดผูกโบยตี จะให้นำญาติวงศ์ จึงกุมมือภรรยาวิ่งโจนลงบ่อจมน้ำตาย แต่เล่าสิ่วบุษชกผู้บุตรนั้นเข้าแอบแฝงตัวอยู่ในสวนดอกไม้

ฝ่ายโซเหียนพาทหารเที่ยวจับเชื้อพระวงศ์ มาถึงบ้านเล่าคิมเห็นประตูปิดอยู่ จึงให้ทหารปืนกำแพงแก้วเข้าไปจับคนใช้เล่าคิมมาไต่ถาม คนใช้เข้าไปพบศพเล่าคิมในบ่อน้ำโซเหียนจึงให้ทหารขึ้นค้นบนตัก ขนเอาทรัพย์เงินทองออกจากบ้านเล่าคิม

เล่าสิ่วบุษชกเข้าไปแอบแฝงตัวอยู่ ณ พุ่มไม้ในสวน พอจวนเวลาเย็นพวกโซเหียนกลับไปแล้วจึงออกมาเห็นศพบิดามารดาอยู่ในบ่อน้ำ เล่าสิ่วบุษชกร้องไห้รักบิดามารดาอยู่ที่ปากบ่อเป็นชานาน ครั้นค่อยคลายสมประดี ตกใจกลัวพวกโซเหียนจะมาพบ จึงคำนับลาศพบิดามารดาแอบแฝงตัวออกจากบ้าน พอเวลาพลบค่ำจำหน้ากันมิดน็ด จึงปลอมตัวเป็นชาวเมืองเดินตามถนนออกจากประตูเมืองเบื้องทิศตะวันออกเฉียงใต้ เดินทางเพลากลางคืนไปถึงบ้านป่าแห่งหนึ่งเข้าไปอาศัยสำนักนอน

ฝ่ายชาวบ้านเห็นราตคตซึ่งผูกประจำตัวเล่าสิ่วบุษกไปเป็นสำคัญรู้ว่าเชื้อพระวงศ์ษัตริย์ ต่างคนก็มีความกรุณาหาข้าวปลาอาหารให้กิน แล้วส่งตัวเล่าสิ่วบุษกไปอาศัยซ่อนตัวอยู่กับพวกคนหนี

...(เหตุการณ์ที่ผู้วิจัยละไว้ในนี้เป็นเรื่องขององมั่งตั้งจูเอ็งเป็นกษัตริย์ ตนเองสำเร็จราชการ ต่อมาตั้งตนเป็นกษัตริย์ คือเหตุการณ์ตอนที่ 5 - 12 ในต้นฉบับ)...

ฝ่ายผู้มีวิชาชำนาญในการทหารแจ้งข่าวดังนั้น ต่างคนไปสอบสวนเพลงอาวซของมั่งจัดแจงไว้เป็นขุนนางทหารเลวให้กินเบี้ยหวัดได้ทหารมากขึ้นทุกวัน ฝ่ายเล่าสิ่วบุษกขณะเมื่อหนีโซ่ห้อยออกจากเมืองไปอยู่ป่าเข้าพวกโจรเที่ยวทุกตำบล นายโจรทั้งปวงรู้ว่าเป็นเชื้อพระวงศ์พระเจ้าเปงเต้ มีใจกรุณาช่วยทำนุบำรุงมิได้ทำอันตราย เล่าสิ่วบุษกเที่ยวอยู่ป่าหลายปี ครั้นอยู่วันหนึ่งคิดขึ้นมาถึงคำบิดาสั่งไว้ว่า ญาติวงศ์ยังมีอยู่บ้านป่าแปะจูงฉิ่งนั้นแห่งหนึ่ง ไม่รู้แห่งหนทางที่จะไป จึงแก้ราตคตซึ่งบิดาให้สำหรับตัวยกขึ้นหูเหนือศีรษะตั้งสัจจะอธิษฐานว่า ถ้าข้าพเจ้าจะได้สืบเชื้อพระวงศ์ษัตริย์ไปภายหน้า ขอให้ผู้มาแนะนำไปให้พบญาติ ณ บ้านป่าแปะจูงฉิ่งเกิด ขณะนั้นมีกาดัวหนึ่งบินมาจับกิ่งไม้ร้องอยู่ตรงหน้าเล่าสิ่วบุษก แล้วบินไปตามทางบ้านแปะจูงฉิ่ง เล่าสิ่วบุษกจึงเดินตามกาออกมาเข้าทางใหญ่ไปถึงบ้านป่าแปะจูงฉิ่ง จึงเข้าไปในบ้านเห็นเล่าเหลียงกับเล่าอื่นเล่าตั่งนั่งอยู่สามคน เล่าสิ่วบุษกมิได้รู้จัก เล่าสิ่วบุษกเข้าไปคำนับด้วยคิดว่าจะถามหาพี่น้อง

ฝ่ายเล่าเหลียงเห็นชายหนุ่มแปลกหน้ามายืนคำนับอยู่ ดูตั้งพญาหงส์รูปทรงสะอาดงามพร้อมโฉมหน้าดั่งมังกร ออกใหญ่ไหลผายองอาจตั้งพญาเสือดอต้องลักษณะผู้มีบุญมีรัศมีประจำตัวอยู่ เล่าเหลียงมิได้รู้จักจึงถามหนุ่มน้อยชื่อไรเป็นลูกหลานของผู้ใด มาแต่บ้านเมืองไหน เล่าสิ่วบุษกจึงบอกว่าข้าพเจ้าหลานเล่าฮวด เชื้อพระวงศ์พระเจ้าอันโกโจ ตัวข้าพเจ้าชื่อเล่าสิ่วบุษกบุตรเล่าคิม เมื่อครั้งองมั่งคิดกบฏนั้นอายุข้าพเจ้าได้เก้าขวบอยู่กับบิดาในเมืองหลวง องมั่งให้โซ่ห้อยไปล้อมบ้านบิดาข้าพเจ้า บิดาข้าพเจ้าโจนหนีลงบ่อน้ำตาย ข้าพเจ้าหลบหนีออกมาจากเมืองได้รับความทุกข์ยากเข้าอาศัยกับพวกโจร เที่ยวอยู่ป่าจนอายุได้ถึงยี่สิบเอ็ดปีเศษ ขณะเมื่อบิดายังมีชีวิตบอกว่าพี่น้องยังมีอยู่บ้านแปะจูงฉิ่ง จึงเข้ามาหาท่านหวังจะใคร่พบญาติข้าพเจ้าซึ่งอยู่บ้านนี้

ฝ่ายเล่าอื่นกับเล่าตั่ง ไต่ย็นเล่าสิ่วบุษกเล่าความออกชื่อเล่าคิมผู้บิดาก็รู้ว่าเล่าสิ่วบุษกเป็นน้อง ทั้งสองคนเข้ากอดเล่าสิ่วบุษกร้องไห้รักกัน เล่าเหลียงเห็นดังนั้นก็นำตามิได้ลุกมาสวมกอดหลานชาย ต่างคนร้องไห้บอกความกันทั้งสี่คน ครั้นวายความโศกแล้ว เล่าเหลียงจึงว่าข้านี้มีความแค้นด้วยอายองมั่งยิ่งนัก หากเห็นญาติผู้ใดที่จะคิดล้างผลาญอายศตวรรษสมบัติได้ไม่ เล่าอื่นเล่าตั่งเล่า ลักษณะได้แต่ที่ขุนนาง อาคิดเสียใจอยู่จะไม่มี

กษัตริย์สืบแซ่เชื้อพระวงศ์ต่อไปแล้ว บัดนี้มาพบเจ้าจะได้สืบกษัตริย์ไปภายหน้าเอาดีใจนัก แต่ชั้นชายยังไม่ถึงที่ฮองเต้ จงอยู่ด้วยอาภรณ์ก่อนซ่อนตัวไว้กว่าจะได้ทำการใหญ่ เล่าเหลียงจึงเปลี่ยนแซ่เสียใหม่ทั้งสามคน เล่าอิ่นชื่อกิมอิ่น เล่าต่งชื่อกิมต่ง เล่าสิ่วบุษชกชื่อกิมท้อ เล่าเหลียงเรียกพี่น้องสามคนว่าบุตร หวังจะมีให้ชาวบ้านรู้ว่าเป็นบุตรเล่าคิม กลัวโซ่หิยันจะมาสืบจับไปฆ่าเสีย ขณะเมื่อเล่าสิ่วบุษชกอยู่บ้านแปะจุงฉิงนั้น ผนตกชาวบ้านทำนาได้ผลมาก ข้าวต้นหนึ่งมีรวงถึงสองรวง ทำนาปีหนึ่งกินคุ้มไปถึงสองปี ชาวเมืองนำเอียงผนแล้งทำนาหาผลมิได้ มาอาศัยซื้อข้าวชาวแปะจุงฉิงไปเลี้ยงชีวิต เล่าสิ่วบุษชกครั้งอายุได้ยี่สิบสองปี มีรัศมีเป็นหมอกบังสำหรับตัวอยู่เป็นนิจ ผู้ที่รู้ลักษณะต่างคนชมว่านานไปจะได้เป็นกษัตริย์มีบุญญาธิการ ชาวบ้านทั้งปวงสำคัญว่าเป็นบุตรเล่าเหลียง มีใจรักใคร่เรียกชื่อกิมท้อตามเล่าเหลียง อยู่วันหนึ่งเล่าเหลียงขึ้นม้าเข้าไปเมืองหลวง เดินตามถนนหลวงกลางเมือง เห็นฉลากกระดานจารึกอักษรจึงแวะเข้าไปอ่านแจ้งความว่าองมั่งเกลี้ยกล่อมทหาร เล่าเหลียงคิดถึงพระเจ้าเปดเต้และเล่าคิมผู้ตายกลับน้ำตามิได้ร้องไห้ขับม้ารีบกลับออกไปบ้าน ลงจากม้าขึ้นบนเรือนนั่งทอดเข่าทุกซ่ตรอมใจไม่กินอาหาร กิมท้อเห็นดังนั้นจึงเข้ามาคำนับถามถึงความทุกข์ร้อน เล่าเหลียงจึงบอกว่าอาเข้าไปเมืองหลวงเห็นฉลากองมั่งปักไว้เกลี้ยกล่อมทหาร อาหนักุขใจจดจกัว่าผู้มัสติปัญญาจะเข้าไปเกลี้ยกล่อมองมั่งเสียสิ้น ซึ่งเจ้าจะทำการใหญ่ไปภายหน้าเห็นจะขัดสนด้วยไม่มีผู้มัสติปัญญาและทหาร อาคิดวิตกนัก เล่าสิ่วบุษชกจึงว่าอันผู้มีบุญญาธิการแต่ก่อนนั้น ถึงมาตรวจจะมีแต่ตัวผู้เดียวก็ดี ถ้าวาสนาชะตาขึ้นถึงที่จะมีบุญแล้ว มีผู้มัสติปัญญามาช่วยคิดการใหญ่ได้สำเร็จ ผู้ซึ่งสิ้นวาสนาหามิได้นั้น ถึงจะมีทหารมากก็หาสู้บุญได้ไม่ อาอย่าวิตกตั้งนั้นเลย

ต้นฉบับกล่าวถึงเล่าสิ่วเป็นครั้งแรกในตอนที่ 12 ส่วนเนื้อหาตอนแรกถึงตอนที่ 11 นั้นเล่าถึงการชิงบัลลังก์ขององมั่ง เปลี่ยนราชวงศ์ นำไปสู่เหตุการณ์ความวุ่นวายต่างๆ ในแผ่นดิน รวมไปถึงการเข่นฆ่าเชื้อพระวงศ์อื่น ตอนที่ 12 เล่าเหลียงอาของเล่าสิ่วเห็นประกาศองมั่งในการรับสมัครผู้มีความสามารถ จึงร้องไห้เล่าให้หลานสองคนคือเล่าอิ่นกับเล่าต่งฟัง จากนั้นเล่าสิ่วจึงออกฉาก แล้วย้อนเล่าเหตุการณ์ที่พลัดพรากจากบิดามารดาและพี่ หนีตายระหกระเหินจนสุดท้ายมาพบเล่าเหลียง เล่าอิ่นและเล่าต่ง จากนั้นจึงเปลี่ยนตัวละครที่เดินเรื่องมาเป็นเล่าสิ่วซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่อง สังเกตว่าในต้นฉบับ เล่าเหตุการณ์สืบสนพอสสมควร เล่าเรื่องเล่าสิ่วหนีตายตั้งแต่กำขวบ แล้วตัดตอนมาถึงว่ามาที่นี้ได้

เพราะกาตำนำมา ชีวิตช่วงหลังจากเก่าขวบถึงยี่สิบเอ็ดปีหายไป แต่ผู้อ่านจะรู้จักตอนต่อๆ มาว่าเล่าลี้วเคยไปเรียนหนังสือกับใครและมีเพื่อนร่วมเรียนเป็นใครบ้าง

ฉบับแปลย้ายเรื่องของเล่าลี้วมาต้นเรื่องก่อน มีการให้เล่าคิมเชียวเตงออกมาเป็นครูสอนเล่าอิ่นกับเล่าต่ง แต่งงานบุตรคนโต หาเงินมาดูแลลูกขณะบุตรและอริบายให้เห็นว่าเล่าอิ่นกับเล่าต่งไปอยู่กับเล่าเหลียงได้อย่างไร จากนั้นกลับมาเล่าเหตุการณ์ตามตอนที่ 1 - 4 ในต้นฉบับ สอดแทรกชีวิตเล่าลี้วที่บิดามารดาโดดบ่อดตาย ต้องหนีระหกระเหินไป แล้วสลับกลับมาเล่าเหตุการณ์ตามตอนที่ 5 - 12 ในต้นฉบับอีก

การสลับเหตุการณ์ประวัติชีวิตเล่าลี้ว และการที่บิดามารดาเล่าลี้วตายมาไว้ด้านหน้านี้เป็นการลำดับความใหม่ผสมผสานกับการเติมความ ที่ไม่จัดอยู่ในประเภทการเติมความ เพราะเป็นเรื่องที่มีอยู่ในต้นฉบับ เพียงแต่อยู่ในการเล่าย้อนเหตุการณ์ชีวิตเล่าลี้ว ฉบับแปลนำมาขยายความโดยวางลำดับใหม่ให้เป็นไปตามลำดับเหตุการณ์ พี่สาวของเล่าลี้วออกฉากรั้งแรกในตอนที่ 12 เเตงออกฉากรั้งแรกในตอนที่ 13 เมื่อออกฉากรั้งนั้น ได้พูดคุยกันว่ารู้จักกับเล่าลี้วมาก่อน ในฐานะเพื่อนร่วมเรียนหนังสือ ทั้งสองได้ไปหาเจียมจูเหลียงผู้เป็นอาจารย์เก่าของเล่าลี้วด้วยกันในตอนที่ 14 เจียมจูเหลียงได้ทำนายชะตาของเล่าลี้วไว้ในตอนที่ 15 ว่าจะมีบุญได้เป็นประมุข

การที่ต้นฉบับบอกว่าเตงอูเป็นเพื่อนร่วมเรียนเก่าของเล่าลี้ว ในขณะที่ฉบับแปลพูดว่าเป็นครูสอนพี่ชายของเล่าลี้วนั้นเป็นความผิดพลาดในเรื่องการสื่อสาร ตอนที่ 13 ของต้นฉบับ เล่าลี้วไปหาเตงอู เตงอูพูดว่าตนนั้น “曾与兄长长安同窗” (เคยได้เรียนหนังสือกับท่านพี่ที่ฉงอาน) หมายถึงว่าตนเคยเรียนหนังสือร่วมกับเล่าลี้ว เรียกเล่าลี้วว่าพี่ เรียกตนเองว่าผู้น้อง เป็นธรรมเนียมของจีนที่จะให้เกียรติกัน เล่าลี้วเองก็เรียกตนเองว่าผู้น้องและเรียกเตงอูว่าท่านพี่ ฉบับแปลไทยจับคำว่า พี่ ตรงนี้ไปเข้าใจผิดว่าหมายถึงเล่าอิ่น เล่าต่ง และน่าจะมีการสื่อสารกันผิดพลาดคือเปลี่ยนจากเป็นเพื่อนนักเรียนมากลายเป็นสอนพี่ชาย เมื่อมีการกลา

แก้สำนวนแปล ผู้แปลแก้เล่าเรื่องไปว่าเล่าคิมเชิญเตงอุมาสอนเล่าอื่น เล่าต่าง และมาพูดอย่างเดียวกันซ้ำอีกครั้งเมื่อเล่าสัวมาพบเตงอุมาพลั้ง

ฉบับแปลเขียนถึงการทำนายชะตาเล่าสัวไว้ในตอนที่ 15 แต่มีประโยคหนึ่งที่เจียมจุเหลียงกล่าวคือ “吾尚记得文叔八字：建平元年十二月甲子夜生。” (ข้ายังจำวันเกิดของขุนซกได้ เกิดกลางคืนวันจย้าจื่อ (กล.) เดือน 12 ปีแรกแห่งรัชศกเจี้ยนผิง (กล.)) จากนั้นจึงทำนายชะตาของเล่าสัว ฉบับแปลไม่ได้ระบุวัน แต่แต่งเรื่องในช่วงแรกว่าเล่าคิมให้เจียมจุเหลียงดูชะตาบุตร และเมื่อเล่าสัวเติบโตใหญ่มาหาเจียมจุเหลียง ฉบับแปลก็พูดซ้ำว่าเคยดูชะตาให้เมื่อเล่าสัวแรกเกิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ปรากฏในต้นฉบับ

นอกจากนี้มีการสลับลำดับความเล็กลงๆ เช่น ลักษณะประมุขของเล่าสัว ต้นฉบับพรรณนาไว้เมื่อสนทนากันไปสักพักหนึ่งแล้ว ในขณะที่ฉบับแปลเขียนในทันทีที่เล่าเหลียงได้เห็นเล่าสัว น่าจะเป็นการเชิดชูบารมีของเล่าสัวอีกประการหนึ่ง

ต้นฉบับเล่าเรื่องที่เล่าเหลียงไปเห็นประกาศนั้นก่อนที่เล่าสัวจะมา จากนั้นค่อยเล่าว่าเล่าสัวมาอยู่ด้วย ทำไร้ไถนาบริบูรณ์ แล้วค่อยเล่าเหตุการณ์ต่อเนื่องจากประกาศของอองมั่ง ทำให้ขัดกับลำดับเวลาพอสมควร ฉบับแปลเปลี่ยนเอาเหตุการณ์ที่เล่าสัวตามหาเล่าเหลียงจนพบมาไว้ก่อน ประกาศของอองมั่งมาทีหลัง แก้ไขปัญหาเรื่องลำดับเวลากระโดดไปกระโดดมา ไม่สมเหตุผลในต้นฉบับ

จะเห็นได้ว่าฉบับแปลมีการปรับลำดับความ ผสมการเปลี่ยนจากการเล่าย้อนมาเป็นการบรรยายความ ในขณะเดียวกันก็ขยายความและเปลี่ยนแปลงรายละเอียดปลีกย่อยไปพร้อมๆ กัน ทั้งหมดนี้สันนิษฐานว่าเป็นไปเพื่อเชิดชูตัวเอกคือเล่าสัวให้โดดเด่น ทำให้เรื่องซึ่งค่อนข้างสับสนในภาษาจีน อ่านเข้าใจง่ายขึ้น และยังเป็นการเชิดชูบุญญาธิการของเล่าสัวให้เด่นชัดขึ้นอีกด้วย

6. การเติมความ

จากการศึกษา พบว่าฉบับแปลมีการเติมข้อความที่ต้นฉบับไม่มีเข้ามาตลอดทั้งเรื่อง โดยไม่ได้เป็นไปเพื่อขยายความให้เข้าใจชัดเจน แต่น่าจะเป็นการเติมที่มีนัยยะบางประการแฝงอยู่อย่างเด่นชัด

ตารางที่ 2

<p>ตงฮั่นสื่อเอ๋อร์ตีทงสูเหี่ยยหนี ตอนที่ 5 หน้า 433</p> <p>丁卯二年，莽依周书作大诰，令人遍谕天下，言：“平帝昏庸，不堪重贵，今已逊位孺子婴也”。由是吏士攻义破之。</p>
<p>คำแปลโดยผู้วิจัย</p> <p>ปีที่ 2 ตึงเหม่า (กล.) (ออง) มังเขียนคำประกาศตามอย่าง “พงศาวดารราชวงศ์โจว” ให้คนป่าวประกาศไปทั่วแผ่นดิน ความว่า “พระเจ้าเปงเต้โหดเหี้ยมไร้สามารถ ไม่อาจรับตำแหน่งสำคัญ บัดนี้ได้สละราชย์แก่จูเอ๋อง” จากนั้น ขุนนางโจมตีทำลายได้</p>
<p>ตงฮั่น หน้า 534</p> <p>ครั้น ณ ปีเถาะเดือนหก อองมั่งเห็นขุนนางเมืองหลวงรบคาบเป็นปรกติแล้ว จึงแต่งหนังสือร้องจูเอ๋องของเต้ใจความว่า พระเจ้าเปงเต้ผู้รักษาเมืองหลวง <u>สติปัญญาโหดเหี้ยมไม่เอาธุระกิจการแผ่นดิน เสวยแต่สุราเมาเหลือก่ำลึงบังเกิดโรคปัจจุบัน อาเจียนโลหิตสิ้นพระชนม์แล้ว</u> <u>ขุนนางผู้น้อยผู้ใหญ่ในเมืองหลวงประชุมพร้อม ยอมยกเราผู้ชื่อจูเอ๋องเชื้อพระวงศ์เสวยพระราชสมบัติ เปลี่ยนกษัตริย์แผ่นดินใหม่ให้ขุนนางและเชื้อพระวงศ์ซึ่งครองเมืองน้อยใหญ่เร่งเข้ามา</u> <u>พร้อมกัน ณ เมืองหลวง จะจัดแจงเลื่อนที่เป็นยศศักดิ์โดยสมควร แม้นเมืองใดขัดรับสั่งตั้งแข็งเมืองอยู่ มิได้เข้ามาอ่อนน้อมยอมถวายดอกไม้เงินทองตามอย่างธรรมเนียม จะเกณฑ์กองทัพยกไปจับเจ้าเมืองฆ่าเสีย</u> <u>อองมั่งจึงส่งหนังสือให้ขุนนางพนักงานทหารพลเรือนแจกไปแก่หัวเมืองน้อยใหญ่ทั้งปวง</u></p> <p>ฝ่ายเชื้อพระวงศ์ซึ่งเป็นเจ้าครองเมืองแจ้งความตามหนังสือนั้น <u>รู้ว่าอองมั่งแต่งกลอุบายล่อลวงจะให้เข้าไปเมืองหลวงต่างคนแข็งเมืองอยู่ แต่ผู้ที่มีได้เป็นเชื้อวงศ์ไปรักษาเมืองน้อยใหญ่ทั้งปวงนั้น</u> <u>ครั้นแจ้งความในหนังสือว่า พระเจ้าเปงเต้ผู้ครองเมืองหลวงเสวยสุราบังเกิดโรคปัจจุบันเสด็จสวรรคต</u> <u>ขุนนางในเมืองหลวงพร้อมกันยกจูเอ๋องขึ้นชาสามขบเศษ เชื้อพระวงศ์พระเจ้าเปงเต้ ขึ้นครองราชสมบัติ</u> <u>แต่ยังทรงพระเยาว์นักจะว่าราชการเมืองหลวงยังมิได้</u> <u>อองมั่งขุนนางผู้ใหญ่ก็กับว่าราชการเมืองหลวงอยู่</u> <u>เห็นว่าอองมั่งขุนนางผู้ใหญ่มีใจสัดยัซซัดคิดชอบ</u> <u>ประกอบกิจการทั้งปวงเหมือนอย่างจิงกั๋งตัน</u> <u>ซึ่งว่าราชการแทนจิ๋วเซงอ่องพระราชบุตรพระเจ้าจิ๋ว</u></p>

นอင့်แต่ก่อน หัวเมืองน้อยใหญ่ทั้งปวงแต่งเครื่องบรรณาการเข้ามาถวายजूเอ็งของเต้ ซึ่งเป็น
กษัตริย์พระองค์ใหม่ ณ เมืองหลวงพร้อมกันทุกหัวเมือง

ฝ่ายอองมั่งครั้งนี้ได้เห็นผู้ซึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์เข้ามาไม่สมความคิด จึงเอาใจเผื่อแผ่ตั้ง
ขุนนางผู้ครองเมืองน้อยให้ใต้ครองเมืองใหญ่ ขุนนางผู้ใหญ่ให้พระราชทานบ้านสวยและยศศักดิ์
เพิ่มขึ้นมากกว่าแต่ก่อน แล้วจัดแจงทหารคนสนิทซึ่งเป็นพรรคพวกไปเป็นขุนนางกำกับผู้รักษา
เมืองอยู่ทุกเมือง แล้วให้เสื่อผ้าเงินทองแก่ผู้รักษาเมืองทั้งปวงตามสมควร จัดแจงให้คืนไปอยู่
รักษาเมืองน้อยใหญ่เหมือนดังแต่ก่อน

ต้นฉบับกล่าวถึงการหนังสือแจ้งเรื่องการครองราชย์ของजूเอ็งเพียงสั้น ๆ ในขณะที่ฉบับแปลมีข้อความอธิบายที่มาที่ไปและชูขวัญเจ้าเมืองต่าง ๆ จากนั้นก็เล่าว่ามีเจ้าเมืองแซ่เล่าซึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์ไม่เข้ามา ในขณะที่เจ้าเมืองอื่นเข้ามา อองมั่งจึงเอาใจขุนนางผู้ครองเมืองน้อยต่าง ๆ ซึ่งไม่ปรากฏในต้นฉบับแต่อย่างใด

อนึ่ง ในต้นฉบับมีข้อความที่ไม่สามารถอ่านรู้เรื่องได้คือ 由是吏士攻义破之。ในที่นี้แปลไว้ว่าจากนั้น ขุนนางโจมตีทำลายได้ ข้อความนี้ไม่สัมพันธ์กับข้างหน้า และข้างหลังซึ่งจะเป็นเหตุการณ์ที่เล่าถึงอองมั่งปลดजूเอ็งออกและตั้งตัวเป็นฮ่องเต้ เปลี่ยนราชวงศ์ใหม่ ตามประวัติศาสตร์ ในปีนั้นมีขุนนางผู้หนึ่งชื่อจ้ออี้ เป็นกบฏต่อต้านอองมั่ง ท้ายสุดถูกปราบลงได้ ไม่แน่ว่าเมื่อคณะผู้แปลแปลถึงตรงนี้ มีการพูดถึงเรื่องนี้หรือไม่ เพราะเป็นเรื่องที่ไม่ปรากฏในฉบับนิยาย แต่อย่างไรก็ดี วิเคราะห์แล้วยังเห็นว่าไม่สัมพันธ์กับเรื่องการชูขวัญเจ้าเมืองกับเรื่องอื่นที่ฉบับแปลแต่งเพิ่มเข้ามาโดยตรง ฉบับแปลน่าจะต้องการสื่อถึงความชั่วร้ายของอองมั่งที่ข่มขู่เจ้าเมืองต่าง ๆ เล่าถึงปัญญาของเจ้าเมืองที่เป็นเชื้อพระวงศ์ ในขณะเดียวกันก็อธิบายว่าเจ้าเมืองอื่น ๆ ถูกหลอกให้หลงเชื่อ จากนั้นก็แต่งว่าอองมั่งใช้ผลประโยชน์อย่างไรในการซื้อใจเจ้าเมืองต่าง ๆ ให้เป็นพวก

ตารางที่ 3

ตงอันสี่เอ้อร์ตีทงสูเหยียนอี่ ตอนที่ 7 หน้า 435

己新建国元年春正月，王莽登殿，召众文武议曰：“子婴原立，今朕为帝，则有二君，将何如耶？”苏献出班奏曰：“天下国家，不可二主。且陛下新居宝位，未见清政，再与肩立并朝，恐后争鸣角胜，百姓怨望。依臣愚度，陛下可灭子婴而取归一统，庶使万民清乐，四海

宴平，愿陛下详察。”莽曰：“子嬰原朕立之，若再复灭，是不仁也。”献曰：“陛下既不忍灭，可废之为公职。何如？”王莽准奏，命苏献赍盲人后殿，废子嬰为安定公，孝平皇后为安定太后。

คำแปลโดยผู้วิจัย

เดือนอ้ายฤดูใบไม้ผลิปีแรกแห่งรัชศกเจี้ยนกั๋วราชวงศ์ซิน ปีจีซือ อองมั่งขึ้นทูลทูล พระโอง เรียกขุนนางบู๋นบู๊มาหารือว่า “เดิมตั้งจูเอ็งไว้ บัดนี้เราเป็นฮ่องเต้ เกิดมีประมุขถึงสอง จักทำเยี่ยงไร” โสเห็นนอกจากแถมมากราบทูลว่า “แวนแคว้นไนใต้ฟ้า ไม่อาจมีประมุขสอง หน้าข้าบัดนี้พระองค์แรกครองบัลลังก์ ยังไม่ได้จัดการราชกิจให้เรียบร้อย หากครองบัลลังก์ พร้อมกัน เกรงว่าวันหน้าจะมีการแก่งแย่งเอาชัย ราษฎรจะคับข้องหมองใจ กระหม่อมมีความเห็นไฉน พระองค์สามารถกำจัดจูเอ็งทำแวนแคว้นเป็นเอกภาพ จึงพาให้ราษฎรทั่วปวงเป็นสุขสงบ สี่ทะเลราบคาบ ขอพระองค์ทรงไคร้ครวญ” (ออง) มั่งกล่าวว่า “เดิมเราตั้ง จูเอ็ง หากวันนี้ฆ่าทิ้ง ถือว่าไร้เมตตากรุณา” (โส) เห็นตอบว่า “ไนเมื่อพระองค์ไม่อาจหัก พระทัยฆ่าเสีย ก็ถดถอยมาให้มีบรรดาศักดิ์เป็นกง เป็นอย่างไร” อองมั่งเห็นชอบตามที่กราบทูล ให้โสเห็นถือราชโองการไปยังตำหนักหลัง ถอดจูเอ็งลงมาเป็นอันเตงกง ให้เชียวผิง (กล.) ฮองเฮาเป็นอันเตงไทเฮา

ตั้งฮั้น หน้า 535 - 536

ครั้น ณ เดือนสี่ปีมะโรง อองมั่งจึงสั่งให้หาโสเห็นเข้าไปที่ข้างในปรึกษาว่า ขุนนางหัวเมืองทั้งปวงนั้นเราเห็นว่าปกติราบคาบอยู่แล้ว แต่ขุนนางเฝ้าในเมืองหลวงนั้น เรียบร้อยเหมือนแต่ก่อนหรือยังมีเสี้ยนหนามอยู่เป็นประการใด โสเห็นจึงบอกว่าบรรดาขุนนางข้าราชการทั้งปวงเกรงกลัวอำนาจท่านสิ้น ขุนนางซึ่งเป็นเสี้ยนหนามข้าพเจ้าปราบราบคาบ ราชสมบัติในเมืองหลวงตกอยู่ในเงื้อมมือท่าน แต่ข้าพเจ้าคิดวิตกอยู่ด้วยจูเอ็งเชื้อฮั้นเปงเต้ ท่านเอามาตั้งไว้เป็นกษัตริย์ จะล่อลวงให้เชื้อพระวงศ์เข้ามามิได้สมความคิด แต่จูเอ็งอยู่ในราชสมบัติถึงสามปี มีชนชาติล่วงเข้ามาถึงเจ็ดซวบแล้ว ถ้าละไว้นานไปจูเอ็งจะคิดชิงเอาราชสมบัติ ก็กำจัดท่านเสียเป็นมันกง ซึ่งท่านจะประมาทดูหมิ่นเชื้อพระวงศ์กษัตริย์ เหมือนเอาสรพิษมาเลี้ยงไว้ไม่ต้องอย่างธรรมเนียม ขอท่านจงเอาตัวจูเอ็งไปฆ่าเสียแต่ยังเยาว์อยู่ ฉะนี้ ราชสมบัติในเมืองหลวงจึงเป็นสิทธิ์ขาดอยู่แก่ท่าน อองมั่งจึงว่าท่านว่าจูเอ็งเป็นเชื้อพระวงศ์กษัตริย์เหมือนอสรพิษมิให้คิดประมาทนั้นชอบ แต่จะฆ่าจูเอ็งเป็นการอกายุไม่ถึงสิบขวบนั้น จะมีค่านินทาว่าเราชิงราชสมบัติจูเอ็ง จักจะคิดฆ่าเสียด้วยอุบาย อย่าให้ขุนนางราษฎรหัวเมืองทั้งปวงล่วงว่ากล่าวติเตียนจึงจะชอบ ท่านจงออกไปชุมนุมขุนนางให้พร้อม ณ ที่เฝ้า เรา จะปรึกษาตั้งจูเอ็งเป็นอันเตงกง โสเห็นค้านบลามาประมุขขุนนางตามคำสั่ง อองมั่งจึงออกมาที่ข้างหน้าปรึกษาขุนนางว่า จูเอ็งฮ่องเต้เยาว์นักจะว่าราชการเมืองหลวงนั้นมิได้ จะตั้งให้เป็นอันเตงกง พอชันษาจำเริญขึ้นควรจะว่าราชการแผ่นดินแล้ว จึงจะคืนราชสมบัติใน

เมืองหลวงให้จูเอ็งต่อภายหลัง ท่านจะเห็นประการใด โซเหียนกับขุนนางคนสนิทซึ่งรู้
 อยุธยาตั้งว่าจูเอ็งนั้นชั้นชายังเยาว์นัก ซึ่งจะเป็นกษัตริย์สืบไปข้าพเจ้าเห็นว่าถ้ามีผู้ลุลยุ่ง
 ให้ตรัสสั่งการอันผิดด้วยอย่างธรรมเนียม มีผู้ทำตามรับสั่ง กฎหมายสำหรับแผ่นดินจะพัน
 เพื่อนไป คำซึ่งปรักษาจะให้จูเอ็งเป็นอันเตงกันั้นข้าพเจ้าทั้งปวงเห็นชอบด้วย อองมั่งจึงตั้ง
จูเอ็งเป็นที่อันเตงกั จัดแจงตำหนักหลังวังให้เป็นที่อาศัย แล้วส่งขุนนางคนสนิทให้ไปกำกับ
กัซังอันเตงกัไว้ในตำหนักมิให้ส่งอาหาร อันเตงกัได้ความลำบากด้วยอดอยากอาหาร อยู่
ประมาณเจ็ดวันสุดสิ้นกำลังขาดใจตาย ขุนนางผู้กำกับจึงมาแจ้งแก่อองมั่งต่อหน้าขุนนางทั้ง
ปวง อันเตงกัป่วยถึงอสัญกรรม อองมั่งได้ยินแกล้งทำตกใจ แล้วสั่งให้ทำการฝังศพตาม
ธรรมเนียม ครั้น ณ เดือนสิบเอ็ด โซเหียนจึงให้ประชุมขุนนางพร้อมกัน มอบเวนราชสมบัติ
ให้อองมั่งเป็นต้นกษัตริย์ เปลี่ยนศักราชใหม่ในปีมะโรง

ต้นฉบับเขียนว่าจูเอ็งถูกถอดลงเป็นอันเตงกั เชี่ยวผิงฮองเขาเป็นอันตั้ง
 ไทเฮา ฉบับแปลตัดเรื่องเชี่ยวผิงฮองเขาออกทั้งหมด ต้นฉบับเขียนเพียงจูเอ็งถูก
 ถอด ฉบับแปลเติมความเรื่องการฆ่าจูเอ็งลงไปมีรายละเอียดมากซึ่งไม่ปรากฏใน
 ต้นฉบับ นอกจากนี้มีที่ว่า “จัดแจงตำหนักหลังวังให้เป็นที่อาศัย” น่าจะแปลผิดมา
 จากตรงที่ว่าโซเหียนถือราชโองการไปยังตำหนักหลัง

ตารางที่ 4

<p>ดงอันสื่อเออร์ดี ทงสูเหียนหนี ตอนที่ 25 หน้า 462</p> <p>那官长揖罢，即请人县衙，逊坐置酒款待，谓曰：“吾乃此邑之宰，姓李名通，字次元。敢问贤公何姓？”文叔曰：“吾乃白水村金和是也。”通曰：“贤公何得诈乎！吾闻小儿子市上谣歌，说‘祸全，福全，白水升天，刘氏复兴，李氏辅焉！’贤公既非金龙护体，汉室金枝刘秀，吾岂屈身而迎哉？”文叔见道实情，遂将其事逐一告知。李通大喜，慌忙下席，请主公受礼，谓曰：“主公兴兵，臣助军兵五百。”</p>
<p>คำแปลโดยผู้วิจัย</p> <p>ขุนนางนั้นคารวะแล้วก็เชิญเข้าไปในจวน เชิญให้นั่งที่จัดอาหารมาต้อนรับแล้วว่า “ข้าเป็นเจ้าเมืองนี้ แซ่หลี่ชื่อทอง ชื่อรองว่าชื่อหยวน (กล.) ขอถามว่าท่านแซ่ใด” บุชชกตอบ ว่า “ข้าคือกิมห่อแห่งบ้านแปะจู่ฉิง” (หลี่) ทองกล่าวว่า “ท่านกล่าวลงไปไย ข้าได้ยินเด็ก ร้องเพลงที่ตลาดว่า เคารวะบริบูรณ โชคบริบูรณ แปะจู่ฉิง(หน้าขาว)ขึ้นฟ้า แซ่เล่ารุ่งเรือง แซ่ หลี่ช่วยพยุง ในเมื่อท่านมิใช่เส้าลิวผู้เป็นเชื้อพระวงศ์ มีมังกรทองปกป้องกาย ข้าหรือจะยอม พลิกกายช่วยรบ” บุชชกเห็นท้าวจามาตามสัตย์จริง จึงเล่าเรื่องให้ฟังทุกประการ หลี่ทองดี</p>

ใจนัก รีบลงจากที่นั่งมาขอให้ผู้เป็นนายรับราชการระ กล่าวว่ “นายท่ายยกพลขึ้น ข้าผู้เป็นขุนนางจัดทหารไปให้ห้ำร้อยคน”

ตั้งฮั้น หน้า 573

หลี่ทองลงจากเกวียนค้ำนับเชิญเข้าไปในตึกใหนึ่งที่สมควร เรียกโตะและสุรามาลี้ียงแล้วบอกว่าข้าพเจ้าชื่อหลี่ทองเป็นเจ้าเมืองน้ำเอียง แต่ได้เห็นท่านก็มีความรัก ท่านแ่ช่ใดชื่อใดมาแต่บ้านเมืองไหน เล่าลี้วุ่นชกคิดว่าถ้าจะบอกโดยจริงเกรงเจ้าเมืองน้ำเอียงจะจับไปใให้องม้ง คิดแล้วบอกเป็นคำพรางว่าข้าพเจ้าแ่ช่กิมชื่อห่ออยู่บ้านแปะจยฉิง หลี่ทองหัวเราะแล้วว่าซึ่งบอกตำบลบ้านเป็นความจริงแล้ว เหตุใดอำพรางแ่ช่เสียให้แคลงแก่งบอกว่ชื่อกิมห่อเล่า หนึ่งแต่ก่อนข้าพเจ้าไต่ยินทหารกกลางถนนตลาดพากันร้องเป็นเพลงภาษาจีนว่ หัวฉวนหกฉวนแปะจยเซ่งที่ เล่าชีกหงหลี่ชิวฉวนเอี้ยน แปลคำไทยว่ แ่ช่เล่าอยู่บ้านแปะจยฉิงคินเอาสมบัติในเมืองหลวง แ่ช่หลี่จะเข้าด้วยช่วยบารุงเป็นเนื้อความฉนี้ เมื่อแรกท่านมายีนอยู่บนเกวียนข้าพเจ้าพิจารณาเห็นตั้งม้งกรประกองตัวท่านดูประจักษ์แก่จักษุ ทั้งรูปทรงก็สมควรจะเป็นผู้มีบุญ แก้มเบื่องซ้ายมีไฝขนขึ้นที่ไฝไฝเก้านั้นเป็นสำคัญ อันแ่ช่เล่าชื่อวงศัพระเจ้าฮั้นโกใจเป็นที่รักษารัฐทั้งแผ่นดิน เปรียบเหมือนดังดอกไม้เงินดอกไม้ทองซึ่งท่านบอกว่าแ่ช่กิมชื่อห่อ ข้าพเจ้าสำคัญว่เล่าลี้วุ่นชกจึงค้ำนับนั้นจะมีเข้าใจผิดเสียหรือเล่าลี้วุ่นชกได้ฟังหลี่ทองว่เห็นชื่อตรงโดยสุจริตมิได้คิดประทุษร้าย จึงค่อยกระซิบบอกความตามจริงแก่หลี่ทองทุกประการ หลี่ทองรู้ว่เล่าลี้วุ่นชกโดยแ่ช่แล้วลงจากโตะนั่งที่ต้ำค้ำนับเล่าลี้วุ่นชกเหมือนดังข้ากับเจ้า แล้วว่ท่านก็เป็นเชื้อพระวงศ์ษัตริย์อันประเสริฐควรที่จะคิดคินเอาสมบัติในเมืองหลวงให้จงได้ ซึ่งจะคิดการใหญ่กำจต้องม้งเมื่อใด ข้าพเจ้าจึงจะจัดแจงทหารไปช่วยท่านห้ำร้อยคน

ฉบับแปลมีการเติมความหลายจุด ให้เหตุผลว่ทำไมเล่าลี้ต้องปิดบังความจริง มีการเติมลักษณะของเล่าลี้ว่มีไฝที่แก้มซ้าย ในไฝมีขนขึ้นเก้านั้นตรงนี้ไม่มีในทีใดในต้นฉบับเลย ไม่ทราบว่การเติมข้อความนี้มาเกี่ยวข้องกับผู้มีบุญในยุคที่มีการแปลหรือไม่ หรือเป็นลักษณะที่ถือว่าดีตามตำรานรลักษณ์เพราะตามหลักนรลักษณ์ (โหงวเฮ้ง) นั้น การมีไฝขึ้นที่แก้มซ้ายและมีขนขึ้นถือเป็นลักษณะของผู้มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ แสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องนรลักษณ์แบบจีนนั้นแพร่หลายในสังคมไทยยุคฉนั้นแล้วแน ตอนท้ายยังมีคำกล่าวของหลี่ทองในการเกลี้ยกล่อมให้เล่าลี้คิด

ตารางที่ 5

<p>ตั้งอันสื่อเออร์ดี ทงสูเหียนหนี ตอนที่ 108 หน้า 623</p> <p>二月戊戌，帝崩于南宫前殿，在位三十三年，寿六十二。遗诏曰：“朕无益于百姓，无得厚葬。但如孝文皇帝制度，务从省约。刺史、二千石长吏皆无离城郭。无遣使及因邮奏。”葬于原陵山，太子庄即皇帝位。</p>
<p>คำแปลโดยผู้วิจัย</p> <p>วันอุษีร์เดือนี่ สองเต้สวรรคต ณ ตำนหนักหน้าแห่งพระราชวังใต้ อยู่ในราชสมบัติ 33 ปี ทรงพระชนมายุ 62 พรรษา มีพระราชโองการทิ้งไว้ว่า “ข้ามิได้สร้างประโยชน์แก่ประชา หากควรทำศพอ่างหุหรหาลิ้นเปลืองไม่ จงกระทำตามอย่างเชี่ยวชาญเหวิน (กล.) สองเต้กระทำทุกสิ่งอย่างมัธยัสต์ เจ้าเมืองและขุนนางศักดินา 2000 ต้นอย่าได้เดินทางจากเมืองที่ตนรักษา มิต้องส่งคนหรือสิ่งจดหมายมาเคารพศพ” ผังไว้ที่เขายวนหลง (กล.) รัชทายาท (หลิว) จวง (กล./ในฉบับภาษาไทยเรียกเล่าเอี้ยน) เสวยราชย์เป็นของเต้</p>
<p>ตั้งอัน หน้า 847 - 848</p> <p>ครั้น ณ เดือนสี่ข้างขึ้น ศักราชพระเจ้าอันกงบู้อองเต้เสวยราชสมบัติได้สามสิบปี จึงเรียกตั้งไท่ก่งเข้าไปตรัสสั่งสอน แล้วมอบราชสมบัติให้ตั้งไท่ก่งเป็นกษัตริย์บำรุงแผ่นดินสืบไป พอเวลาใกล้รุ่งพระเจ้าอันกงบู้อองเต้เสด็จสวรรคต ตั้งไท่ก่งและพระวงศานางศ์ฝ่ายหน้าฝ่ายใน ขุนนางผู้ใหญ่ผู้น้อยทั้งปวง พวกนี้ร้องไห้รักพระเจ้าอันกงบู้อองเต้เสียงเซ็งแซ่ไปทั้งเมืองหลวง ครั้นวายโคกแล้วตั้งไท่ก่งจึงส่งขุนนางทั้งปวงให้จัดแจงแต่งที่ฝังพระศพ ณ เซิงเขาเลงไท่ซานตามอย่างกษัตริย์ผู้มีบุญญาธิการแต่ก่อนสำเร็จแล้ว ประดับพระศพทรงรถเทียมด้วยม้าขาวทั้งสี่ พระมเหสีและมหอุปราชพระราชวงศ์ฝ่ายหน้าฝ่ายใน ขุนนางผู้ใหญ่ผู้น้อยทั้งปวงนุ่งขาวห่มขาวตามเสด็จ ออกไปทำการฝังพระศพเสร็จแล้ว ก่อกุฎิใหญ่กรอบที่ฝัง ตั้งนายทหารให้คุมไพร่อยู่เฝ้าเป็นอันมาก พระมเหสีกับมหอุปราชผู้เป็นพระราชบุตร เช่นพระศพ แล้วพาขุนนางและสนมกรมฝ่ายในกลับเข้าพระราชวัง</p>

เดือนที่เกิดเหตุการณ์เปลี่ยนจากเดือนี่เป็นเดือนสี่ จำนวนปีที่ครองราชย์คลาดเคลื่อนไป ไม่ปรากฏอายุพระเจ้าอันกงบู้ออง (เล่าลิว) ในขณะที่สวรรคต พระราชโองการถูกตัดทิ้ง แต่มีการเพิ่มข้อความเข้ามาอีกมากก่อนที่จะถึงการครองราชย์ของรัชทายาท (ฉบับแปลใช้ว่ามหาอุปราช) ข้อความที่เติมเข้ามามีจุดที่น่าสนใจคือมีการให้ตั้งไท่ก่ง (มหาอุปราช) เข้าเฝ้าเพื่อตรัสสั่งสอน มีการเติมฉากร้องไห้อาลัยรัก อธิบายเรื่องงานศพอย่างละเอียด ในขณะที่ไม่มีเรื่องเหล่านี้ใน

ต้นฉบับเลย ฉบับแปลน่าจะมี ความมุ่งหมายในการสื่อสารถึงความห่วงใยในการเป็นผู้ปกครองที่ดีของเล่าสิ้ว จึงต้องตรัสสั่งสอนผู้สืบบัลลังก์ต่อ และเป็นธรรมดาว่าเมื่อผู้ปกครองจากไป ก็ย่อมมีเรื่องความอาลัยรักของคนทั้งหลายและมีการจัดงานศพอย่างสมพระเกียรติ โดยตัดข้อความที่มีในต้นฉบับที่เห็นว่าให้จัดงานศพเรียบง่ายทิ้งไป

ตารางที่ 6

<p>ตงฮันสื่อเออร์ดี ทงสูเหยียนหนี ตอนที่ 109 หน้า 625</p> <p>是日，明帝登殿，文武班列两行。扬尘拜舞，山呼礼毕，加封邓禹为太傅，李通为大司空。众臣各受封赠，大赦天下。</p>
<p>คำแปลโดยผู้วิจัย</p> <p>วันนั้น พระเจ้าเบงเต้เสด็จออก ณ ท้องพระโรง ขุนนางทั้งปวงและบูเข้าเฝ้าสนอง ถวายตามตำแหน่ง ครั้นถวายพระพรเสร็จตามธรรมเนียม ก็ตั้งเตงอูให้มิตำแหน่งเพิ่มเป็นไทปก หลีทองเป็นไตสูของ ขุนนางทั้งปวงได้เลื่อนตำแหน่งยศศักดิ์ต่างๆ กัน พระราชทานอภัยโทษทั่วแผ่นดิน</p>
<p>ตั้งฮัน หน้า 848</p> <p>ฝ่ายเตงอูซึ่งเป็นโกบิตเหาจิงประชุมขุนนางพร้อมกัน ถวายพระนามมหาอุปราช เป็นพระเจ้าเบงเต้เสวยราชสมบัติในเมืองหลวง ครั้นถึงวันฤกษ์ดี พระเจ้าเบงเต้เสด็จออก ณ พระที่นั่งตั้งเตียนมุขข้างตะวันออก ขุนนางผู้ใหญ่ผู้น้อยฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้าตามตำแหน่งพร้อมกัน พระเจ้าเบงเต้จึงจัดแจงเลื่อนที่ขุนนาง ตั้งเตงอูซึ่งเป็นโกบิตเหาให้เป็นที่ไทปกขุนนางเฝ้าสำเร็จราชการฝ่ายพลเรือน ตั้งให้หลีทองเป็นไตสูของขุนนางผู้ใหญ่สำเร็จราชการฝ่ายทหาร บรรดาขุนนางผู้มีความชอบแต่ก่อนได้เลื่อนที่ยศศักดิ์ตามสมควร แล้วให้ปล่อยนักโทษตามอย่างประเพณีกษัตริย์อันเสวยราชสมบัติใหม่ พระเจ้าเบงเต้มีพระทัยโอบอ้อมอารีแก่ขุนนางและราษฎรหัวเมืองทั้งปวง ตามเยี่ยงอย่างพระราชบิดาผู้บำรุงแผ่นดินมาก่อน ราษฎรหัวเมืองราบคาบเป็นปกติ</p>

เหตุการณ์ต่อนี้ต่อจากเหตุการณ์ในตารางที่แล้ว มีการเติมข้อความที่น่าสนใจคือเพิ่มคำว่า “พระเจ้าเบงเต้มีพระทัยโอบอ้อมอารีแก่ขุนนางและราษฎรหัวเมืองทั้งปวง ตามเยี่ยงอย่างพระราชบิดาผู้บำรุงแผ่นดินมาก่อน” เป็นการยกย่องคุณความดีของพระเจ้าฮันกงบู๊และพระเจ้าเบงเต้

ตารางที่ 7

<p>ดงอันสือเอ๋อร์ตี๋ทงสุเหยียนฮั้ว ตอนที่ หน้า</p> <p>忽近臣趋坛奏曰：“大司空李通病笃，今早气绝而薨。乞陛下传教安葬”。帝闻，大哭，曰：“先帝起义春陵，此将首助兵甲。披坚执锐，拯弱扶危，历尽汗马百年之劳。未蒙恩赐一息，今才佚乐，天何速其命乎！”敛蹙眉尖，吁嗟不已。太傅桓玄进曰：“陛下少忧，人寄尘寰，生死有命。李通既逝，不能复醒，陛下可念其功，敕赐厚葬。何为痛苦哀之而损容乎？”帝遂止，罢坛还宫，传教厚葬，谥曰“恭侯”，子音嗣。帝与阴皇太后亲临墓吊，有诗哭曰：</p> <p>先帝初逢世乱时，将军誓死寄安危。 旌旗万里寒胡胆，梁柱今朝折栋支。 义节棱棱冲汉漠，忠精赫赫著铭碑。 伤心多少英雄泪，忍向斜阳故国挥。 吊罢，车驾还宫。</p>										
<p>คำแปลโดยผู้วิจัย</p> <p>ทันใดนั้นมีขุนนางใกล้ชัตรีบเข้ามาใกล้แทนพิธีแล้วกราบทูลว่า “หลีทงซึ่งเป็นไตสูของป่วยหนัก บัดนี้ถึงแก่อสัญกรรมแล้ว ขอพระองค์มีพระราชโองการจัดการงานศพ” สองเต้ได้สดับก็กันแสดว่า “เมื่อครั้งสองเต้ผู้ล่วงลับยกพลขึ้นที่ซงหลิง (กล.) ขุนพลผู้นี้ก็ร่วมมาแต่ตัน ถืออาวุธรบ ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก สร้างความชอบบนหลังม้ายังยืนร้อยปี ยังมีเคยได้รับพระราชทานพระกรุณา ตอนนีเิ่งมาพอมีความสุข พ้าไยผลาญชีวิตเล่า” ขมวดพระชนงถอนพระทัยมิได้พยุต หวนเสวียน (กล.) ผู้เป็นไทปกครองทูลว่า “ขอพระองค์อย่าได้หม่นหมองพระทัย คนเราอยู่ในโลกมนุษย์ อยู่หรือตายฟ้าลิขิต หลีทงจากไปแล้ว มีอาจพินคินชีพ พระองค์คิดถึงในความชอบของเขา ก็พึงมีพระราชโองการให้จัดงานศพให้สมเกียรติไยต้องทุกข์โศกเศร้าเสียพระทัยเป็นที่เสื่อมพระพักตร์ด้วยเล่า” สองเต้จึงหยุดกันแสด เลิกพิธีเสด็จกลับวัง มีพระราชโองการให้จัดงานศพอย่างยิ่งใหญ่ ให้ตั้งนามหลังตายว่า “กงโหว” บุตรคือหลีอินสืบตำแหน่งต่อ <u>สองเต้กับอินฮองไทเฮาเสด็จไปไว้ว้อลัยยังหลุมศพด้วยพระองค์เอง มีบทกวีอาลัยว่า</u></p> <table border="0" data-bbox="291 1069 1008 1276"> <tr> <td>ครั้งบรรพราชกอบกู้โลกุ่นวาย</td> <td>แม้ทัพเสียเป็นตายจงรักมั่น</td> </tr> <tr> <td>ธงสะบัดหมิ่นลัทธิอภัยพลัน</td> <td>ผ่านคืนวันบัดนี้เสาหลักวาย</td> </tr> <tr> <td>ครรลองธรรมเกียรติศักดิ์แผ่ทุกที่</td> <td>จิตภักดีจารึกไว้ไม่สูญหาย</td> </tr> <tr> <td>หน้าตาโคกวีรชนหลังพรุพราย</td> <td>ไหลเป็นสายมองแผ่นดินยามสายฉน์ห์</td> </tr> <tr> <td colspan="2">หลังไว้ว้อลัยแล้วก็เสด็จประทับบนราชรถกลับพระราชวัง</td> </tr> </table>	ครั้งบรรพราชกอบกู้โลกุ่นวาย	แม้ทัพเสียเป็นตายจงรักมั่น	ธงสะบัดหมิ่นลัทธิอภัยพลัน	ผ่านคืนวันบัดนี้เสาหลักวาย	ครรลองธรรมเกียรติศักดิ์แผ่ทุกที่	จิตภักดีจารึกไว้ไม่สูญหาย	หน้าตาโคกวีรชนหลังพรุพราย	ไหลเป็นสายมองแผ่นดินยามสายฉน์ห์	หลังไว้ว้อลัยแล้วก็เสด็จประทับบนราชรถกลับพระราชวัง	
ครั้งบรรพราชกอบกู้โลกุ่นวาย	แม้ทัพเสียเป็นตายจงรักมั่น									
ธงสะบัดหมิ่นลัทธิอภัยพลัน	ผ่านคืนวันบัดนี้เสาหลักวาย									
ครรลองธรรมเกียรติศักดิ์แผ่ทุกที่	จิตภักดีจารึกไว้ไม่สูญหาย									
หน้าตาโคกวีรชนหลังพรุพราย	ไหลเป็นสายมองแผ่นดินยามสายฉน์ห์									
หลังไว้ว้อลัยแล้วก็เสด็จประทับบนราชรถกลับพระราชวัง										
<p>ตั้งยี่น หน้า 848 - 849</p> <p>พอมีผู้มาทูลว่า หลีทงซึ่งเป็นไตสูของขุนนางผู้ใหญ่ บังเกิดโรคปัจจุบันถึงแก่อสัญกรรม พระเจ้าเบงเต้จึงเสด็จไปบ้านหลีทง ตรัสสั่งขุนนางพนักงานประดับศพใส่หีบแล้ว</p>										

เสด็จเข้าพระราชวังขึ้นเฝ้าของไทเฮาผู้เป็นพระราชมารดา แล้วทูลว่าหลีทองถึงแก่กรรมของไทเฮาได้ฟังมีพระทัยอาลัยนัก จึงตรัสเล่าความแต่หลังให้พระราชบุตรฟังแล้วว่า หลีทองคนนี้กับพระเจ้าฮั่นก่องบู๊ของเต้พระราชบิดาของเจ้านั้นได้สาบานไว้ต่อกันมาแต่ก่อน หลีทองตั้งใจจะรักภักดีอาสาปราบยุคเข็ญมาปราบเท่าบิดาเจ้าได้เป็นใหญ่บำรุงแผ่นดิน เสด็จสวรรคตแล้ว เห็นแต่หน้าหลีทองเป็นขุนนางคนเก่า กลับหนีตายไปตามเสด็จอีกเล่าของไทเฮาตรัสกลางทรงพระกันแสง ครั้นถึงวันฝังศพหลีทอง ของไทเฮาเสด็จไปส่งศพฝังศพตามตำแหน่งขุนนางผู้ใหญ่ แล้วเสด็จกลับเข้าพระราชวัง

เหตุการณ์ตอนนี้เกิดขึ้นเมื่อพระเจ้าเบงเต้ไปทำพิธีบูชาฟ้าดิน มีผู้มาทูลว่าหลีทองซึ่งเป็นขุนนางสำคัญในพระเจ้าฮั่นก่องบู๊ตายแล้ว ฉบบัแปลเพิ่มเหตุการณ์ที่ของไทเฮาหรือพระพันปีเล่าถึงคุณความดีของหลีทองด้วยความอาลัยรัก ซึ่งไม่ปรากฏในต้นฉบับ ในขณะที่ตัดรายละเอียดบทพูดระหว่างพระเจ้าเบงเต้กับขุนนาง ตัดบททวิอาลัยซึ่งไม่มีความสำคัญกับโครงเรื่องโดยตรง เป็นเพียงการสร้างบรรยากาศเท่านั้นออกไป รวมถึงการเสด็จไปส่งศพ ปรากฏชื่อเพียงของไทเฮา ไม่เอ่ยถึงพระเจ้าเบงเต้ การเติมบทบาทของของไทเฮาหรือพระพันปีในจุดนี้น่าจะเป็นการนำเสนอว่าขุนนางที่ดีนั้นเป็นเช่นไร และแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองที่ดีพึงระลึกในคุณความดีของขุนนางที่ได้ช่วยดูแลบ้านเมือง

7. การตัดความ

มีข้อความที่ปรากฏในต้นฉบับจำนวนหนึ่งไม่ปรากฏในฉบับแปล บางส่วนนั้นน่าจะมีใช้การแปลตกหล่น แต่เป็นการตัดออกโดยความตั้งใจของผู้แปล ซึ่งบางครั้งเป็นไปเนื่องจากเห็นว่าไม่จำเป็นแก่ผู้อ่านชาวไทย เนื่องจากไม่เป็นข้อให้อุบัติใจความของเนื้อเรื่องหลัก ผู้วิจัยพบลักษณะดังกล่าวมากในส่วนท้ายๆ ของเรื่องคือตั้งแต่ตอนที่ 111 จนถึงตอนที่ 126 โดยผู้แปลใช้วิธีตัดทิ้งจำนวนมาก บางตอนตัดทิ้งทั้งตอน เช่นตอนที่ 111 เป็นเรื่องของสามีภรรยาคนหนึ่งชื่อเหลียงหง

กับเมิ่งกวาง ตอนที่ 114 ซึ่งเป็นเนื้อหาคัมภีร์สอนหญิงชื่อ “หนี่ว์เจี๋ย” หรือ “โอวาทสอนหญิง” ของปานเจา โดยสิ่งเหล่านี้แทบไม่มีความสัมพันธ์กับโครงเรื่องหลัก ผู้แต่งนิยายไปคัดลอกข้อความมาจากหนังสือประวัติศาสตร์นิพนธ์ การตัดออกในลักษณะนี้มีอยู่มาก โดยภาพรวมอาจถือได้ว่าส่งผลดีต่อความเข้าใจของผู้อ่านชาวไทย

8. การขยายความ

การแปลจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งมักมีข้อจำกัดในเรื่อง “ความหมายกักตุน” ในภาษา ข้อความต้นฉบับเป็นที่เข้าใจได้สำหรับผู้่านที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมอย่างเดียวกันกับผู้เขียน แต่เมื่อแปลเป็นภาษาอื่น ผู้แปลในภาษาปลายทางไม่สามารถเข้าใจได้ทันทีเพราะไม่ได้มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน หากเป็นการแปลแบบสมัยใหม่ สามารถใช้วิธีแปลตรงตามต้นฉบับ แล้วทำเชิงอรรถอธิบายเพื่อประกอบให้ผู้่านเข้าใจได้มากขึ้น แต่การแปลในสมัยโบราณ เมื่อเกิดปัญหาติดขัดดังกล่าว จะใช้วิธีขยายความลงไป ลักษณะนี้ต่างกับการเติมความอยู่ข้าง เพราะการเติมความเป็นการเติมสิ่งที่ไม่มี ในขณะที่การขยายความ คือการขยายสิ่งที่มีให้ชัดเจนและมีรายละเอียดมากขึ้น

ตารางที่ 8

<p>ตั้งชื่อหนังสือเอ๋อร์ดีทงซูเหี่ยนอื่อ ตอนที่ หนึ่ง</p> <p>片时，御屏风后忽闪出一人，身长八尺，面颜紫色，相貌堂堂。身穿盘龙袍，腰系白玉带，手持金筒，足履乌靴，乃皇叔刘登。见工莽将鸩酒灌死平帝，大骂：“谗贼，汉家有何负汝？安敢行事杀戮吾君？”莽曰：“尔上祖夺取秦朝天下，享此数百年之荣，又且凌辱大臣，无端极矣！今天归于我，汝何言哉？”</p>
<p>คำแปลโดยผู้วิจัย</p> <p>เพียงชั่วขณะ หลังฉากก็มีคนผู้หนึ่งปรากฏกายขึ้น ร่างสูงแปดเชีเยะ ใบหน้าเป็นสีม่วง รูปร่างสง่างาม ตัวสวมชุดลายมังกร เอวผูกสายคาดหยกขาว มือถือแผ่นทอง เท้าสวม</p>

รองเท่าสี่ตำ คนผู้นี้คือพระปิตุลา (อา) เล่าเต็ง ครั้นเห็นองม้งกรอกยาพิษปลงพระชนม์พระเจ้าเปงเต้ ก็ดำว้า “อ้ายโจรชอบกล่าวให้ร้ายผู้อื่น ราชวงศ์อันทรยศเจ้าในทีใด โฉนจึงกล้าปลงพระชนม์ประมุขข้า” (ออง) ม้งตอบว่า “บรรพบุรุษเจ้าชิงแผ่นดินราชวงศ์จีน เสพเกียรติยศหลายร้อยปี ยังกตขี้หยาบหยามขุนนางใหญ่ ไร้เหตุผลยิ่งนัก วันนีตักเป็นของข้า เจ้าจะว่าอะไรได้”

ตั้งอื่น หน้า 530-531

ขณะนั้นขุนนางคนหนึ่งรูปร่างสมบูรณ์สูงทกคอก ชื่อเล่าเต็งเชื้อพระวงศ์หนึ่งอยู่ริมลั้แล เห็นพระเจ้าเปงเต้อาเจียนโลหิตเพราะองม้งข่มขืนพระทัยให้ส่วยสุรยาพิษ เล่าเต็งตกใจวิ่งออกมาว่ากล่าวหยาบช้าต่อองม้งด้วยความโกรธว่าอ้ายกบฏ ตัวมึงคิดประทุษร้ายทำลายพระคุณพระเจ้าเปงเต้ซึ่งชุบเลี้ยงเป็นขุนนางผู้ใหญ่ให้ที่ยศศักดิ์ถึงขนาด ตัวเป็นแต่ขุนนางข้าเฝ้าคิดอกตัญญูต่อเจ้าแผ่นดินอันทรงพระคุณ หาผู้สรรเสริญมิได้ องม้งจึงตอบว่าราชสมบัติในเมืองหลวงนี้ เดิมเป็นของพระเจ้าจีนซีฮ่องเต้ พระเจ้าจีนซีฮ่องเต้ได้บำรุงแผ่นดินสืบเชื้อพระวงศ์กษัตริย์มาถึงพระเจ้ายี่ซีฮ่องเต้ เล่าปังปู่ของท่านกับห่างอี่เกลี้ยกล่อมทหารยกมาทำการศึกสามปี เทียวโกทำประทุษร้ายต่อพระเจ้ายี่ซีฮ่องเต้ ยกพระเจ้าซาซีฮ่องเต้ขึ้นเสวยราชสมบัติ เล่าปังยกทัพเข้าชิงเมืองหลวง ห่างอี่มีกำลังมากขับเล่าปังเสีย ห่างอี่ได้ครองเมืองหลวงเป็นฉ้อปาอ่อง ปู่ของท่านยกมาทำศึกกับฉ้อปาอ่องถึงห้าปี จึงได้ราชสมบัติเป็นกษัตริย์สืบเชื้อพระวงศ์มาช้านาน เล่าปังปู่ของท่านเป็นแต่บุตรชาวบ้านไผ่กวน ยังคิดตั้งตัวเป็นใหญ่สืบเชื้อพระวงศ์มาหลายชั่วกษัตริย์ บัดนี้บุญเราจะถึงที่เป็นต้นกษัตริย์บำรุงแผ่นดินสืบไปภายหน้า เทวดาจึงบันดาลให้เราคิดการใหญ่สำเร็จได้โดยง่าย บัดนี้สมบัติตกอยู่ในเงื้อมมือเรา ตัวเป็นแต่ขุนนางข้าเฝ้า องอาจออกมาว่ากล่าวหยาบช้าไม่กลัวอาญา ชอบให้จับตัวไปผ่าปากเสียจึงจะสมโทษ

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อองม้งวางยาพิษพระเจ้าเปงเต้ เล่าเต็งต่อองม้งมีการเติมความเล็กน้อยในคำดำ ส่วนที่องม้งตอบกลับนั้น ต้นฉบับบอกเพียงว่าต้นตระกูลอันได้แผ่นดินมาจากจีน ฉบับแปลขยายความเล่าประวัติศาสตร์จีน และเหตุการณ์รบพุ่งชิงแผ่นดินระหว่างห่างอี่กับเล่าปังเป็นการให้ภูมิหลังแก่ผู้อ่านขยายความไปจากต้นฉบับ นอกจากนี้มีการเติมความ “จับตัวไปผ่าปาก” ซึ่งต้นฉบับไม่มี

9. การย่อความ

การแปลนียบยอพงศาวดารจีนในสมัยต้นรัตนโกสินทร์พบการย่อความอยู่มาก ต้นฉบับกล่าวถึงอย่างละเอียดพิสดาร ฉบับแปลมีข้อความย่อลงจากต้นฉบับ ซึ่งการย่อความนี้แตกต่างจากการแปลตกหล่นหรือการตัดข้อความทิ้ง เพราะฉบับแปลยังรักษาเนื้อหาใจความใหญ่ไว้ เพียงแต่ไม่ลงรายละเอียดปลีกย่อยหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียดปลีกย่อยให้ง่ายลง โดยมากเป็นกลวิธีที่พบบ่อยใน ส่วนที่ไม่มีมีความสำคัญกับโครงเรื่อง แต่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย รวมไปถึงถึงประกาศ คำสั่งต่างๆ

ตารางที่ 9

<p>ตงอันสื่อเออร์ตีทงสุเหยียนอี้ ตอนที่ 8 หน้า 435 - 436</p> <p>却说汉承平旧之业，府库充实，百官殷富，群蛮宾服，天下宴然。莽废子婴而尽得之，其心意犹未满足，欲狭小汉家制度，更为疏阔，故召苏献问曰：“朕闻古之帝王有分土养民之良法，方一里为一井，其田九百亩，中画井字界为九区。一区之中为田百亩，中百亩为公田，外八百亩为私田，八家各授私田百亩而同养公田，是九分税一，所以国给民富，而颂声兴作，则刑措不用于世也。至若秦坏圣制，而废灭井田，则天下人民兼并而起贪滥。强者规田以千数，弱者曾无立锥之居。汉氏减轻田租，三十而税一，常有更赋，罢糶咸出。而豪民各相侵陵，贫者无活，则借貸富者田耕，共分所取。富者被上逼税，则侵陵劫夺，多取于租。上取乎中，中取乎下，名为三十税一，实乃十而取五也。故富者囊余金玉，廩盛粟粮，肥马轻裘，骄而淫陵；贫者衣无足体，食缺充餐，不厌糟糠，穷而奸盗。当此之时，民俱陷于无辜，则刑用而不错也。今朕欲更名天下之田曰‘王田’，奴婢曰‘私属’，贫者不得卖，富者不得买。其男口不盈于八而过田一井者，分余田与九族，使民者得食，王者得安，卿意若何？”苏献曰：“陛下之仁，胜于文武，无一不当。今若除旧虐政而复古礼，则天下不日而化也。尚何言哉！”王莽大喜，遂传令颁谕天下：“邻里乡党敢有不遵，非井田圣制者，投诸四裔，以御魑魅。”于是万民敛怨，士卒苦劳。</p> <p><i>总评：井田，良法也。王莽行之，适足以乱天下耳！</i></p>
<p>คำแปลโดยผู้วิจัย</p> <p>จะกล่าวถึงก่อนหน้าี่ราชวงศ์ฮั่นร่มเย็นเป็นสุข ท้องพระคลังบริบูรณ์ ขุนนางทั้งปวงมั่งคั่ง อนุราชชนรอบทศยอมสยบ แผ่นดินมั่นคง (ออง) มังกอดจูเอ็งลงก็ได้ครองทุกสิ่งแต่ใจยังไม่รู้สึกไม่พอ เห็นว่าระบบฮั่นนั้นกำหนดไว้วันน้อยไปไม่ละเอียดถี่ถ้วนพอ จึงเรียกโซเหยียนมาแล้วถามว่า “เราไต่ยินว่าราชันโบราณมีวิธีอันดีในการแบ่งที่ดินบำรุงราษฎร พื้นที่</p>

รัศมีหนึ่งลีเป็นหนึ่งบ่อ รวมทั้งนาแก้วร้อยหมู่⁷ วาดอักษรบ่อ⁸ แบ่งเป็นเก้าเขต ในเขตหนึ่งมีนา ร้อยหมู่ ตรงกลางเป็นนาหลวง อีกแปดร้อยหมู่ข้างนอกเป็นนาราชภูรี แปดครัวเรือนต่างทำ นาร้อยหมู่ของตนและร่วมกันทำนาหลวง เท่ากับเก็บภาษีหนึ่งในเก้า แวนแคว้นและราษฎร จึงมั่งคั่ง มีแต่ค่ายก้องสรรเสริญ การลงทัณฑ์มิได้ใช้แก่ประชาชน ต่อมาราชวงศ์จิ้นทำลาย ระบบแห่งอริยราชัน ยกเลิกระบบนาบ่อ จึงเกิดการรวมที่นาของราษฎรทั้งแผ่นดิน เป็น ต้นเหตุให้เกิดความโลภ ผู้เข้มแข็งมีน่านับพัน ผู้อ่อนแอไม่มีแม่ที่ทรงกาย ราชวงศ์ฮั่นลด ภาษีที่นา เก็บแต่เพียงหนึ่งในสามสิบ มักมีการปรับภาษี ชราเจ็บพิการก็ยังต้องเสีย ผู้มี อิทธิพลต่างบุกรุกยึดที่ ราษฎรยากไร้หมดทางทำกิน ได้แต่เช่าที่นาคนรวยทำกิน แบ่งพืชผล ที่ได้มา คนรวยถูกบังคับให้จ่ายภาษี ก็รุกที่แย่งชิง อ้างว่าเป็นค่าเช่า บนฉวยประโยชน์จาก กลาง กลางฉวยประโยชน์จากล่าง ในนามว่าเก็บหนึ่งในสามสิบ แท้จริงฉวยไปห้าในสิบ คน รวยมีทองและหยกเต็มถุงหนึ่ง ในยุ้งฉางเต็มไปด้วยเสียบึง ม้าฟ่วงพีสวมเสื้อขนสัตว์ เยื่อหุ้มลำพองตามอำเภอใจ คนจนเสื่อผ้าไม่พอปิดกาย กินไม่พอมือ ต้องกินกากเหล้ากาก ข้าวเป็นอาหาร จนหนักก็เป็นโจรขโมย เวลานั้น ราษฎรต่างเป็นผู้ไร้ความผิด แต่กลับถูกลง ทัณฑ์อาญาต่างๆ ไม่ละเว้น บัดนี้เราคิดจะเปลี่ยนที่นาทั้งแผ่นดินเป็น นาราชน เรียกว่าไพร่ ว่า ของสวนตน ห้ามคนจนขาย ห้ามคนรวยซื้อ ครอบครัวยมีชาวยไม่ถึงแปดคนแต่มีนาเกิน หนึ่งบ่อ ให้แบ่งที่นาที่เหลือให้แก่ครอบครัว ให้ราษฎรมีกิน ผู้เป็นประมุขก็ได้สบายใจ ท่านมี ความเห็นอย่างไร" โสเห็นตอบว่า "เมตตากรมของพระองค์ เหนือกว่ามนุษย์ ไม่มีที่ใดไม่ ชอบ บัดนี้หากำจัดการปกครองโหดร้ายเดิมและฟื้นฟูจารีตโบราณ แผ่นดินย่อมร่มเย็นใน เวลาไม่นาน จะกล่าวอะไรได้เล่า" อองมั่งยินดีนัก จึงให้ประกาศตราของการไปว่า "บ้านใด แห่งใดกล้าไม่ยึดตาม ไม่ใช่ระบบอริยชนาบ่อ ให้เนรเทศไปสี่ทิศ บ้องกันภูตผีปีศาจ" ด้วยเหตุ นี้ราษฎรทั้งปวงจึงยากแค้น ไพร่พลเหน้อยยาก

คำวิจารณ์รวม นาบ่อเป็นวิธีที่ดี อองมั่งนำมาใช้กลับทำให้แผ่นดินปั่นป่วน

ตั้งฮั่น หน้า 538

ฝ่ายอองมั่งครั้งได้ครองราชสมบัติในเมืองหลวงสรรพบริบูรณ์ทุกสิ่ง ยังมีใจโลก มากขึ้น อยู่มาวันหนึ่งอองมั่งออกขุนนางจึงปรึกษาได้สุมาโชเห็นวว่า เราได้ดูหนังสือตำรับ

⁷ หนึ่งหมู่เท่ากับ 666.67 ตารางเมตร โดยประมาณ

⁸ อักษรบ่อ 井 แบ่งได้เป็นเก้าช่อง ระบบนาบ่อคือ ให้ครัวเรือนทั้งแปดทำนา ส่วนกลางตรงกลางร่วมกัน เป็นรายได้เข้ารัฐ

บนที่ที่มีมาแต่ครั้งพระเจ้าช้างอ่องกษัตริย์สามองค์ แผ่นดินพระเจ้าหองเต็กษัตริย์ห้าองค์ ตั้ง
 แต่งเป็นกฎหมายสำหรับแผ่นดินไว้ว่า ที่นาราชภูรทำมาหากินนั้น ให้ขุนนางผู้เป็นกรมนา
 รั้งวัดนาสิบไร่ ให้ยกเอาเป็นของหลวงไร่หนึ่ง ขุดบ่อสำหรับขังน้ำไว้ไว้แก่ราษฎรผู้ทำนาสิบ
 ไร่มีบ่อหนึ่ง เป็นกำหนดกฎหมายมาฉะนี้ เห็นว่าผลเมล็ดข้าวเปลือกที่จะได้เป็นส่วนของ
 หลวงนั้นน้อยนัก เราคิดว่าจะแปลงกฎหมายใหม่ ราษฎรทำสี่ไร่ให้ยกเอาเมล็ดข้าวขึ้นฉาง
 หลวงไร่หนึ่ง ยกให้ราษฎรผู้ทำนั้นแต่สามไร่ท่านจะเห็นว่าประการใด ได้สุมาโชเห็น
 เห็นชอบค่านับแล้วตอบว่า ซึ่งกฎหมายตั้งแต่งไว้สำหรับใช้ในแผ่นดินช้างอ่องหองแต่ก่อน
 บัดนี้แผ่นดินเป็นของท่าน ซึ่งท่านจะจัดแจงแปลงกฎหมายสำหรับแผ่นดินนั้น ชอบด้วยอย่าง
 ธรรมเนียมกษัตริย์ หากผู้ใดจะขัดขวางได้ไม่ อองมั่งจึงให้แปลงกฎหมายแจกไปแก่หัวเมืองทั้ง
 ปวง ให้ราษฎรทำนาสี่ไร่คิดเอาเป็นหลวงไร่หนึ่ง ตามผู้มีเนื้อนามากแลน้อย

ฝ่ายราษฎรทั้งปวงต้องเร่งรีดข้าวเปลือกขึ้นฉางหลวง ที่ท่านทำได้ผลน้อยได้ความ
 ทุกข์ยาก จะขายที่เนื้อนาก็กลัวอาญาอองมั่งจะเอาโทษ ต่างคนอพยพทั้งที่บ้านเรือนหนีเข้า
 ป่า เหน็ดซ่อนอยู่ในซอกห้วยธารเขาเป็นอันมาก

ต้นฉบับเล่าบทสนทนาระหว่างอองมั่งและโชเหียนไว้อย่างละเอียดในเรื่องของระบบที่นาและภาษี ข้อความที่อองมั่งพูดนั้นตัดแปลงจากราชโองการของอองมั่งซึ่งมีจริงในประวัติศาสตร์ ถ้าอ่านดูละเอียดแล้วจะพบว่าอองมั่งมีเจตนาตีต่อราษฎร ต้องการฟื้นฟูระบบโบราณที่ตนเห็นว่าดีมาใช้ ซึ่งต่อมาที่ล้มเหลวเพราะกระทบกระเทือนผลประโยชน์ของเจ้าที่ดินและการจัดการไม่ดี เปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์บ่อย ทำให้การปรับระบบต่างๆ ของอองมั่งล้มเหลว การห้ามซื้อขายป่าไพรก็ส่งผลเสียทั้งต่อคนรวยที่ต้องการแรงงาน และคนจนที่ไม่มีกิน หวังดีแต่ไม่มีมาตรการรองรับเพียงพอ ระบบต่างๆ ที่อองมั่งกล่าวนั้นค่อนข้างซับซ้อนและเข้าใจยากเพราะต้องทำความเข้าใจระบบในยุคก่อนราชวงศ์จิ้น มาถึงยุคราชวงศ์จิ้นราชวงศ์ฮั่นและสถานการณ์ปัจจุบัน

“ตั้งฮั่นทงสุเหียนอี่” มีการผสมผสานระหว่างการเล่านิทานมุขปาฐะแบบชาวบ้านที่ให้อองมั่งเป็นคนชั่ว ปลงพระชนม์พระเจ้าเปงเต้แบบง่าย ๆ ด้วยยาพิษกลางท้องพระโรง ในขณะที่เดียวกันก็คัดลอกข้อความเกี่ยวกับระบบระเบียบต่างๆ มาจากพงศาวดารจริง ซึ่งทำให้ภาพลักษณ์ของอองมั่งไม่เป็นเอกภาพนัก มีทั้ง

ภาพของขุนนางโฉดชิงบัลลังก์ กระทำการอุกอาจ และมีทั้งการกล่าวถ้อยคำแบบปัญญาชนมีความรู้สูง มีความห่วงใยราษฎรแบบที่ดึงข้อความมาจากพงศาวดารจริง ฉบับแปลไม่สามารถถ่ายทอดระบบการเก็บภาษีซับซ้อนเป็นภาษาไทยได้ จึงใช้วิธีย่อความเอาแบบที่เข้าใจง่ายสำหรับผู้อ่านชาวไทย มีการแปลงรายละเอียดเท่าที่เห็นว่าจะสื่อความได้ แม้จะไม่ตรงกับต้นฉบับ แต่ก็มีผลดีคือภาพลักษณ์ของอองมิ่งเป็นเอกภาพ ส่วนตอนท้ายที่กล่าวถึงสภาพของราษฎรหลังประกาศใช้ระบบภาษีใหม่เน้นมีการขยายความให้เห็นความทุกข์ยากของราษฎรให้ชัดเจนขึ้น

10. สรุปและอภิปรายผล

โดยภาพรวม การแปลนิยายอิงพงศาวดารเรื่อง “ตั้งฮั่น” เป็นการแปลแบบดัดแปลงอย่างค่อนข้างชัดเจน โดยการดัดแปลงนั้นมีทั้งที่เป็นไปเพื่อความสะดวกของผู้อ่านและเพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสารทางการเมือง โดยพบว่าในหลายจุด ผู้แปล (หรือคณะผู้แปล) คำหนึ่งถึงทั้งสองวัตถุประสงค์นี้พร้อมๆ กัน

หากวิเคราะห์ในเชิงศิลปะ โดยไม่คำนึงถึงหลักการแปลสมัยใหม่ ผู้วิจัยเห็นว่าผู้แปล (หรือคณะผู้แปล) ทำหน้าที่นี้ได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เพราะต้นฉบับภาษาจีนเรื่องตั้งฮั่นนั้นเล่าเรื่องสับสน ขาดการเชื่อมโยงในบางตอน และไม่ค่อยมีศิลปะในเชิงภาษา แต่ “ตั้งฮั่น” ลำดับความชัดเจน และใช้ลีลาภาษาเช่นเดียวกับสามก๊กซึ่งถือเป็นยอดของความเรียงร้อยแก้ว แม้จะมีได้งามอย่างสามก๊ก แต่ก็ใช้ภาษาได้ดี

ในส่วนของวัตถุประสงค์ในการแปล การแปลนิยายอิงพงศาวดารเรื่อง “ตั้งฮั่น” นำเสนอประเด็นที่สอดคล้องกับสามก๊กและไซฮั่น กล่าวคือ “ตั้งฮั่น” ต้องการเชิดชูภาพลักษณ์ของเล่าปี่ในฐานะประมุขผู้มีธรรม ตรงข้ามกับอองมิ่งซึ่งเป็นประมุขอธรรม เล่าปี่เป็นตัวแทนของประมุขที่มีบุญญาธิการ มีความเมตตาต่อ

ราษฎร มีน้ำพระทัยห่วงใยขุนนางผู้ได้ช่วยเหลือราชกิจ ผู้สืบทอดบัลลังก์ต่อคือ พระเจ้าเปงเต็กก็เจริญรอยตามพระราชบิดา ถือได้ว่า “ตั้งฮั่น” เป็นส่วนหนึ่งของการ “ผลิตซ้ำ” เรื่องราวของประมุขผู้มีธรรม อันเป็นภาพจำลองของผู้ปกครองในสมัย ตันรุตันโกสินทร์ การแปล “ตั้งฮั่น” จึงเป็นการแปลที่มีการ “วกกลับไปหาคำสั่ง” ของผู้สั่งให้แปล ซึ่งแม้ทุกวันนี้ ยังไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า “ตั้งฮั่น” แปลในรัชกาลใด และใครเป็นผู้อำนวยความสะดวก แต่ต้องไม่ห่างจากเรื่องสามก๊กและไซฮั่นมากนักเป็นแน่ เพราะแนวคิดที่ปรากฏในตั้งฮั่นสืบทอดจากสามก๊กและไซฮั่นอย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่า ผู้แปล (หรือคณะผู้แปล) มีหน้าที่ต้องผลิตตัวบทหลายทางให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการสื่อสารในสถานการณ์ที่ต้องใช้ตัวบทนั้น ซึ่งหวังผลในการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านรับรู้และศรัทธาในความชอบธรรมของราชวงศ์ ในยุคสมัยที่มีการแปล การแปล “สามก๊ก” “ไซฮั่น” และ “ตั้งฮั่น” อย่างต่อเนื่องจึงเป็นหนึ่งในกลไกที่มีบทบาทในการหยิบยื่นการรับรู้และความเข้าใจแก่ผู้อ่านเพื่อสร้างความชอบธรรมและเสถียรภาพทางการปกครองในยุคสมัยที่มีการแปล

รายการอ้างอิง

- Althusser, L. (2014). *Ideology and Ideological State Apparatuses*. Kaewthep, K. (Trans). Bangkok: Siam Paritas. (in Thai)
- Anansiriwat, P. (2015). The Influence of the Literary Translation of the “Hong Sin” Chinese Chronicle on the “Ko Min” Tale. *Journal of Humanities, Naresuan University*, 11(2), 37-55. (in Thai)
- Andersen, K. (1971). *Persuasion Theory and Practice*. Boston: Allyn & Bacon.

- Bao, X. (2017). *The Comparative Research on Burenbayaer's Stories of Liu Xiu's Escape and Xie Zhao the Romance of Eastern Han Dynasty (Master's Thesis)*. Inner Mongolia University, Mongolia, China. (in Chinese)
- Berlo, D.K. (1960). *The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Bettinghaus, E.P., & M.J.Cody. (1994). *Persuasive Communication. 5th ed.* New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Chanket, C. (1985). *Translation for communication*. Bangkok: Thai Watana Panich Publishing. (in Thai)
- Chantornvong, S. (1995). *The Political Meaning of the Romance of Three Kingdoms (ver. Chaophraya Phrakhleng (Hon))*. Bangkok : Matichon. (in Thai)
- Damrongrathanuparp. (2011). *The Tales of the Romance of the Three Kingdoms*. Bangkok: BOOK TIME. (in Thai)
- Dilokwanich, M. (1983). *Samkok: A Study of a Thai Adaptation of a Chinese Novel. (Doctoral Dissertation)*, University of Washington.
- Imsamran, B. (2016A). The Concept of Power in the Chinese Chronicle Literature "Liad Kok". *Nakhon Phanom University Journal*, 6(3), 26-33. (in Thai)
- Imsamran, B. (2016B). *Liad Kok : War Literature in the Early of Rattanakosin period*. Faculty of Arts, Silpakorn University. (in Thai)
- Janwimaluang, S. (1999). *Three way of the study on the Romance of Three Kingdoms (2nd ed.)*. Bangkok: Ton-or. (in Thai)
- Kaewthep, K. (2014). *Science of Media and Cultural Studies (3rd ed.)*. Bangkok: Parpim Printing. 296-297. (in Thai)

- Kaewthep, K. (2016). Introduction to Economics (3rd ed.). Bangkok: Sayam Parithat. Trans. from Ernest, M. andel. 1977. From Class Society to Communism: An Introduction to Marxism. London: Ink Links, Ltd. (in Thai)
- Lin, D. (2012). *The Series of Historical Novels Study (Master's Thesis)*. Hebei Normal University, Shijiazhuang, China. (in Chinese)
- Manomaiviboon, P. (1966). *San Kuo : A comparative Study (Master's thesis)*. Chulalongkorn University. Thailand. (in Thai)
- Numtong, K. (2009). The Study of the Translation of Chinese Novel "Romance of the Western Han" in King Rama I Period. *Humanities Journal*, 16(2), 86-97. (in Thai)
- Ouyang, J. (1992). *Fiction Series of Two Han Dynasty*. Shenyang: Liaoning Education Publishing House. (in Chinese)
- Ouyang, J. (2003). *Critics of A Survey of the Chinese Fictional History*. Hangzhou: Zhejiang Ancient Books Publishing House. (in Chinese)
- Pakdeekham, N. (2015). Hongsin or Fengshen Yanyi : From Chinese Historical Novel to Thai Dance Drama. *MANUTSAT PARITAT : Journal of Humanities*, 37(1), 67-78. (in Thai)
- Pakdeekham, S., & Pakdeekham, N. (2010). *A Study of the Influence of the Chinese Historical Narrative "Feng-Shen-Yan-Yi) on the Wall Painting of the Chinese Style Pavilion Name "Keng Nu Kit Ratcha Borihan" in the National Museum, Bangkok*. Bangkok: Thailand Research Fund. (in Thai)
- Pongern, S. (2010) . *From Fengshen Yanyi to Hongsin: an analytical study of the translation and the influences of Hongsin on literature and art*

- in Thai society (Master's Thesis)*. Chulalongkorn University, Thailand. (in Thai)
- Qi, Y. (1999). *Chinese Historical Fiction General History*. Shenyang: Liaoning Education Publishing House. (in Chinese)
- Saengaramruang, W. (2009). *Theories of Translation (3rd ed.)*. Bangkok : Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Saichomphu, T., Anansiriwat, P., & Waranusat, P. (2018). "The Concepts for Supporting War in the Laidkok. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 16(3), 99-114. (in Thai)
- Sartraproong,K. (1998). *Rajadhiraja Samkok and Saihan : World Views of the Thai Elites*. Bangkok: Thailand Research Fund. (in Thai)
- Sawasdee, B. (2017). Religious and Political Views of Journey to the West (Xiyouji) and Investiture fo Gods (Fengshenji). *Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University*, 39(1), 9-40. (in Thai)
- Schramm, W. (1977). "The Nature of Communication Between Humans." in Schramm, W. and D.F. Roberts.(eds.). *The Process and Effects of Mass Communication*. Revised ed. Urbana, IL: University of Illinois Press, 3-53.
- Sikes, P., Nixon J., & Carr, W. (2003). *The Moral Foundations of Educational Research*. Philadelphia: Open University Press.
- Srisomthawin, B. (2013). The Comparative Study of Idioms of Fengshen YanyibetweenTwo Thai Translated Versions (King Rama II Version and Wiwat Pracharuangwit Version). *Chinese Studies Journal*. 6(1), 182-216. (in Thai)

- Sun, Y. (2007). *A Study of Historical Romance of Han Dynasty Series---by Xi Han yan Yi Primarily (Master's Thesis)*. Shaanxi Normal University, Shanxi, China. (in Chinese)
- Wu, Q. (Kanokporn Numtong). (2004). *Study of the Origin and Development of the Two Hans Story: Focus on the Development in the Ming-Qing Period (Doctoral dissertation)*. Nanjing University, Nanjing, China. (in Chinese)
- Yanyongkasemsuk, R. (2007). *Elites in Contemporary Thai Politics: A Study of Pierre Bourdieu's Approach of Reproduction of Cultural Capitalism (Doctoral Dissertation)*. Chulalongkorn University, Thailand. (in Thai)
- Zhen, W. (2007). *Romance of the Western Han and Eastern Han (prapot setthakanon, Ed.)*. Nonthaburi: Sripanya Publishing. (in Thai)
- Zhen, W., & Shao, X. (1996). *Han Kingdoms - Chinese Historical Novel*. Shenyang: Liaoning Education Publishing House. (in Chinese)
- Zhu, C. (2016). *The Study on Emperors of the Legend of Han Dynasty in Ming and Qing Dynasty (Master's Thesis)*. Nanjing Normal University, Nanjing, China. (in Chinese)

Received: October 29, 2020

Revised: February 1, 2021

Accepted: April 8, 2021